

ЮГОЗАПАДЕН УНИВЕРСИТЕТ „НЕОФИТ РИЛСКИ“
ГР. БЛАГОЕВГРАД
ПРАВНО-ИСТОРИЧЕСКИ ФАКУЛТЕТ
КАТЕДРА „НАЦИОНАЛНА СИГУРНОСТ И ПУБЛИЧНА АДМИНИСТРАЦИЯ“

Елена Александрова Колчева

**ИЗПОЛЗВАНЕ НА ФИЗИЧЕСКА СИЛА И ПОМОЩНИ СРЕДСТВА ОТ
ПОЛИЦЕЙСКИТЕ ОРГАНИ В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ**

А В Т О Р Е Ф Е Р А Т

на дисертационен труд

за присъждане на образователна и научна степен „доктор“
в област на висшето образование: 3. „Социални, стопански и правни науки“,
професионално направление: 3.7 „Администрация и управление“,
Докторска програма: „Организация и управление извън сферата на материалното
производство (мениджмънт на публичната сфера)“

НАУЧЕН РЪКОВОДИТЕЛ:

Проф. дн Любомир Тимчев

БЛАГОЕВГРАД

2024

Дисертационният труд е обсъден и насочен за публична защита от Катедра „Национална сигурност и публична администрация“ на Правно-историческия факултет към ЮЗУ „Неофит Рилски“ на 07.02.2024 г.

Общият обем на дисертацията е 190 (сто и деветдесет) страници.

Съдържа увод, три глави, заключение, научни и научно-приложни приноси, библиография и приложения.

Списъкът на цитираната и използвана литература включва 135 заглавия.

Публичната защита на дисертационния труд ще се състои на 04 април 2024 г. от 11 ч. в зала 301 в Учебен корпус № 6 на Югозападен университет „Неофит Рилски“.

I. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ДИСЕРТАЦИОННОТО ИЗСЛЕДВАНЕ.

Криминогенната обстановка в Република България през последните години е много динамична. Основните фактори, генериращи престъпност са непрекъснатите реформи в държавните институции, липсата на доверие в същите, високите нива на корупция, безработица и ниските доходи. Политическата и икономическата обстановка в страната напоследък са предпоставка за провеждането на все повече масови мероприятия от различен характер, които често прерастват в конфликти, както между самите граждани, така и между тях и правоохранителните органи.

В тази връзка една от приоритетните стратегии на Република България е ефективното противодействие на престъпността¹.

Министерство на вътрешните работи е държавен орган, чиято дейност, съгласно действащото българско законодателство, е насочена към превенция на престъпността, защита на правата и свободите на гражданите, и опазване на обществения ред. В този смисъл на полицейските служители са предоставени редица по вид и характер правомощия².

Направен е извод, че през последните години именно динамиката в обществено-политическата и социално-икономическа обстановка в страната постепенно предизвикаха обществен интерес към правомощията на полицейските служители и по-конкретно по отношение използването на физическа сила и помощни средства. Обществото е особено негативно настроено при установяването на случаи, при които прилагането на правомощието е било незаконосъобразно. Това поражда недоверие към полицейските служители и с основание може да се приеме, че към настоящия момент органите на МВР с полицейски правомощия изпълняват дейността си в една враждебна социална среда.

В тази връзка проблемът, с прилагането на регламентираните в Закона за министерство на вътрешните работи (ЗМВР)³ полицейски правомощия и защита на основните права и свободи на гражданите, е много актуален. Налага се да бъде разгледан въпросът с използването на физическа сила и помощни средства от полицейските органи в Република България, и възникващите в тази връзка обществени отношения.

Направен е извод, че ключова роля при законосъобразното прилагане на тези специфични

---

¹ Вж. Стратегия за превенция на престъпността (2021 - 2030 г.).

² Вж. По-подробно по този въпрос вж. Глава Пета „Правомощия“, Раздел I „Правомощия на полицейските органи“, ЗМВР, посл. изм. и доп. ДВ, бр. 62 от 05 август 2022 г.

³ Обн. ДВ, бр. 53 от 27 юни 2014 г., посл. изм. и доп. ДВ, бр. 62 от 05 август 2022 г.

полицейски правомощия е ясното регламентиране на предпоставките, при наличието на които не възникват основания за търсене на наказателна отговорност от полицейските служители⁴.

Полицейският служител следва да изпълнява задълженията си по начин, който изключва възможността за конфронтация и сблъсък с гражданите. Въпреки това в практиката има редица случаи, когато задълженията не могат да бъдат изпълнени по мирен начин на основата на преговори и диалог, което води до използването на физическа сила и помощни средства. Ето защо с основание е прието, че регламентирането на използването на това специфично правомощие цели да се предотврати злоупотребата при изпълнение на служебните задължения, когато убеждаването, съветването и предупреждението са неефективни⁵.

1. Актуалността на настоящето изследване се определя от увеличаването на броя на инцидентите, свързани с използването на физическа сила и помощни средства от полицейските служители. Възприето е за необходимо да се разгледа въпросът със законосъобразното прилагане на това правомощие от полицейските служители в Република България.

2. Цел на дисертационния труд е чрез анализ на основните понятия, нормативни актове и документи, а също и дейността на полицейските служители при използването на физическа сила и помощни средства, да се разработят научнообосновани предложения за нейното усъвършенстване както от теоретична, нормативна, така и от организационна гледна точка.

3. За реализиране на посочената цел са поставени следните основни задачи:

❖ да се разгледат основните теоретични аспекти, свързани с дейността на полицейските служители при използването на физическа сила и помощни средства;

❖ да се анализират нормите DE LEGE LATA, регламентиращи използването на физическа сила и помощни средства от полицейските служители в международен и национален мащаб;

❖ да се анализира организацията на дейността на полицейските служители при прилагането на това специфично правомощие;

❖ да се проучи опитът на други държави, както по отношение на правната регламентация, така и относно организацията на работа;

❖ да се изготвят предложения DE LEGE FERENDA, а също и за организацията на работа на полицейските служители в дейността им по противодействие на престъпността и

---

⁴ Вж. Тимчев, Л. Използване на физическа сила, помощни средства и от полицейските органи и защита на основните права и свободи на гражданите, УИ „Академия на МВР“, С., 2011 г., с. 9.

⁵ Вж. Славчев, Б., Ан. Маркова, Кр. Дилова. Наръчник за обучение на сержанти от полицейските служби, Фондация „Български адвокати за правата на човека“, С., 2002 г., с. 68.

опазване на обществения ред във връзка с използването на физическа сила и помощни средства.

4. Обект на изследването е използването на физическа сила и помощни средства от полицейските органи в Република България, и възникващите във връзка с това правомощие обществени отношения.

5. Предмет на дисертационния труд са основните теоретични, правни и организационни аспекти, свързани с използването на физическа сила и помощни средства от полицейските органи в Република България.

6. Основната научна теза на дисертационния труд се основава на проблемите, съпътстващи основанията за използване на физическа сила и помощни средства, липсата на определения на някои от основните понятия, а също и пропуски в организацията на дейността на полицейските органи. Това налага необходимостта от изясняване на основните понятия, изменение и допълнение на правната регламентация и подобряване на организацията на дейност с цел законосъобразно и ефективно използване на физическа сила и помощни средства от полицейските органи в Република България при противодействие на престъпността, опазване на обществения ред, гарантиране основните права и свободи на гражданите, защита на живота и здравето им.

Извън предмета на работата остават, основните тактически аспекти, специалната полицейска тактика, тактическите действия при високорискови ситуации, контрол на тълпата и тактическото мислене, които са предмет на разработка от други автори ⁶.

Необходимо е да се отбележи, че за постигането на целта и задачите, е проведено самостоятелно емпирично изследване. Към дисертационния труд е приложено писмено предложение до Главния секретар на Министерството на вътрешните работи, рег. № 3286р-53454/2022 г., чрез директора на Главна дирекция „Национална полиция“, в резултат на което е изпратено писмо, рег. № 8121р-21684/2022 г., до директорите на следните структури на МВР:

- Главна дирекция „Жандармерия, специални операции и борба с тероризма“;
- Столична дирекция на вътрешните работи;
- трите най-големи областни дирекции на МВР - Бургас, Варна и Пловдив.

Приложена е анкета като обект на изследване е мнението и нагласите на респонденти, които са служители с полицейски правомощия от най-големите структурни звена в

---

⁶ В настоящата работа се разглеждат само някои тактически аспекти. По-подробно по въпросите на тактиката вж.: Станчев, Ив. Специална полицейска тактика, С., 2005 г.; Тактически действия при високорискови ситуации. С., 2003 г. и Тактически аспекти за използване на физическа сила и помощни средства, С., 2008 г.; Фердов, Ст., Контрол на тълпата, 2008 г. и Тактическо мислене, 2009 г.

Министерството на вътрешните работи и в ежедневната си дейност по противодействие на престъпността, опазване на обществения ред, защита живота и здравето на гражданите, могат да използват физическа сила и помощни средства.

Обхватът на изследването е определено от следните параметри:

- ✓ Темпорален - емпиричното изследване е проведено в периода м. октомври 2022 г. м. ноември 2022 г.;
- ✓ Териториален - емпиричното изследване е проведено на територията на най-големите областни дирекции на МВР;
- ✓ Количествен - получени са общо 930 (деветстотин и тридесет) броя анкети.

Резултатите от проведеното емпирично изследване са използвани за целите на дисертационния труд. Същите потвърждават основната теза на дисертационния труд, а именно необходимост от извеждане на определения на основни понятия, промени в правната регламентация и подобряване на организацията, свързана с обучението на полицейските служители.

Въпросът за използването на физическа сила и помощни средства от полицейските служители, има както политическо и правно, така и теоретическо и практическо значение. Направен е извод, че опознаването и изучаването им могат да представляват научен, практически и познавателен интерес не само за работещите в тази област, но и за обикновения гражданин.

Предложеният научен анализ на нормативните актове, основните понятия и организацията на работа ще спомогне за оптимизиране дейността на компетентните държавни органи по прилагането на специфичното полицейско правомощие - използване на физическа сила и помощни средства в Република България. Направен е извод, че това е особено важно и необходимо за привеждане на нормативните актове и организацията на дейността на полицейските служители в съответствие с международните стандарти, предвид което са направени препоръки за промени на действащото законодателство.

С настоящия труд авторът е положил усилия да даде своя принос за теоретичното, нормативното и практико-приложното изясняване на различните хипотези при прилагането на това полицейско правомощие.

Разработката е съобразена с промените в законодателството до м. декември 2022 г.

II. СЪДЪРЖАНИЕ НА ДИСЕРТАЦИОННОТО ИЗСЛЕДВАНЕ.

Дисертационното изследване е разработено в обем от 190 (сто и деветдесет) страници. Съдържа увод, три глави, заключение, приносни моменти, библиография и приложения:

УВОД

Глава първа

ТЕОРЕТИЧНИ И ПРАВНИ АСПЕКТИ НА ИЗПОЛЗВАНЕТО НА ФИЗИЧЕСКА СИЛА И ПОМОЩНИ СРЕДСТВА ОТ ПОЛИЦЕЙСКИТЕ ОРГАНИ В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

1. Теоретични аспекти на използването на физическа сила и помощни средства от полицейските органи в Република България:	17
1.1. Теоретични аспекти на използването на физическа сила от полицейските органи в Република България:	17
1.1.1. <i>Понятие за физическа сила;</i>	17
1.1.2. <i>Същност на физическата сила, използвана от полицейските органи.</i>	18
1.2. Теоретични аспекти на използването на помощни средства от полицейските органи в Република България:	22
1.2.1. <i>Понятие за помощно средство;</i>	22
1.2.2. <i>Същност на използването на помощни средства от полицейските органи.</i>	23
1.3. Същност на правомощието „Използване на физическа сила и помощни средства от полицейските органи“.	24
2. Правни аспекти на използването на физическа сила и помощни средства от полицейските органи в Република България:	25
2.1. Кратък исторически преглед.	25
2.2. Основания за използване на физическа сила и помощни средства от полицейските органи, съгласно действащото законодателство:	28
2.2.1. <i>Международноправна регламентация;</i>	29
2.2.2. <i>Вътрешно правна регламентация.</i>	32

2.3. „Неизбежната отбрана” като основание за използване на физическа сила и помощни средства.	47
2.3.1. Същност и правна регламентация;	50
2.3.2. Предела на неизбежната отбрана.	56
2.4. „Крайната необходимост“ като основание за използване на физическа сила и помощни средства.	62
2.5. Основание за използване на физическа сила и помощни средства от други органи и организации:	64
2.5.1. Основания за използването на физическа сила и помощни средства от служителите на Държавна агенция „Национална сигурност“;	64
2.5.2. Основания за използване на физическа сила и помощни средства от сержантите и офицерите на Национална служба за охрана;	65
2.5.3. Основания за използване на физическа сила и помощни средства от офицерите и сержантите на служба „Военната полиция“;	67
2.5.4. Основания за използване на физическа сила и помощни средства от служителите на Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“;	68
2.5.5. Основания за използване на физическа сила и помощни средства от горските инспектори на Изпълнителна агенция по горите;	70
2.5.6. Основания за използване на физическа сила и помощни средства от охранителния състав, извършващ частна охранителна дейност.	70
Обобщения, изводи и препоръки.	72

Глава Втора

ОРГАНИЗАЦИЯ НА ДЕЙНОСТТА НА ПОЛИЦЕЙСКИТЕ ОРГАНИ В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ПРИ ИЗПОЛЗВАНЕТО НА ФИЗИЧЕСКА СИЛА И ПОМОЩНИ СРЕДСТВА

1. Особенности в организацията на дейността на полицейските органи при използването на физическа сила.	75
---	-----------

2. Особенности в организацията на дейността на полицейските органи при използването на помощни средства:	81
2.1. Видове помощни средства.	81
2.2. Предназначение и особености в организацията на дейността на полицейските органи при използването на различните видове помощни средства:	82
2.2.1. <i>Особености в организацията на дейността на полицейските органи при използването на белезници;</i>	82
2.2.2. <i>Особености в организацията на дейността на полицейските органи при използването на усмирителни ризи;</i>	85
2.2.3. <i>Особености в организацията на дейността на полицейските органи при използването на палки и прибори;</i>	86
2.2.4. <i>Особености в организацията на дейността на полицейските органи при използването на химически вещества, утвърдени от министъра на здравеопазването;</i>	87
2.2.5. <i>Особености в организацията на дейността на полицейските органи при използването на служебни животни;</i>	89
2.2.6. <i>Особености в организацията на дейността на полицейските органи при използването на халосни патрони и патрони с гумени, пластмасови и шокови куришуми;</i>	90
2.2.7. <i>Особености в организацията на дейността на полицейските органи при използването на устройства за принудително спиране на превозни средства;</i>	91
2.2.8. <i>Особености в организацията на дейността на полицейските органи при използването на устройства за отваряне на помещения;</i>	93
2.2.9. <i>Особености в организацията на дейността на полицейските органи при използването на светлинни и звукови устройства с отвличащо въздействие;</i>	95
2.2.10. <i>Особености в организацията на дейността на полицейските органи при използването на водометни и въздухоструйни машини;</i>	96
2.2.11. <i>Особености в организацията на дейността на полицейските органи при използването на бронирани машини;</i>	97

2.3. Други правила:	99
2.3.1. <i>Задължение за полицейските органи да използват физическа сила и помощни средства, само когато това е абсолютно необходимо;</i>	99
2.3.2. <i>Физическа сила и помощни средства следва да се използват след задължително предупреждение, с изключение на случаите на внезапно нападение и при освобождаване на заложници;</i>	100
2.3.3. <i>Физическа сила и помощни средства се прилагат в зависимост от конкретната обстановка, характера на нарушението на обществения ред и личността на правонарушителя;</i>	102
2.3.4. <i>Задължение за вземане на мерки за опазване живота и здравето на лицата, срещу които е насочена физическата сила и помощните средства;</i>	103
2.3.5. <i>Задължение за преустановяване използването на физическа сила и помощни средства незабавно след постигане целта на приложената мярка;</i>	104
2.3.6. <i>Забрана за използването на физическа сила и помощни средства по отношение на видимо малолетни лица и бременни жени;</i>	106
2.3.7. <i>Забрана за използване на животозастрашаваща сила за задържане или предотвратяване бягството на лице, извърриващо или извършило ненасилствено деяние, ако лицето не представлява опасност за живота и здравето на друго.</i>	106
3. Особенности в организацията на дейността на други органи и организации при използването на физическа сила и помощни средства:	108
3.1. Особенности в организацията на дейността на служителите от Държавна агенция „Национална сигурност“ при използването на физическа сила и помощни средства.	108
3.2 Особенности в организацията на дейността на офицерите и сержантите от Национална служба за охрана при използването на физическа сила и помощни средства.	109

3.3. Особенности в организацията на дейността на офицерите и сержантите от служба „Военна полиция“ при използването на физическа сила и помощни средства.	110
3.4. Особенности в организацията на дейността на служителите от Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ при използването на физическа сила и помощни средства.	111
3.5. Особенности в организацията на дейността на горските инспектори при опазване на горските територии и използването на физическа сила и помощни средства.	112
3.6. Особенности в организацията на дейността на охранителния състав, извършващ частна охранителна дейност при използването на физическа сила и помощни средства.	113
Обобщения, изводи и препоръки.	114

Глава Трета

ЕМПИРИЧНО ИЗСЛЕДВАНЕ НА ИЗПОЛЗВАНЕТО НА ФИЗИЧЕСКА СИЛА И ПОМОЩНИ СРЕДСТВА ОТ ПОЛИЦЕЙСКИТЕ ОРГАНИ В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

1. Методика на проучването.	120
2. Анализ и оценка на резултатите от емпиричното изследване.	133
Обобщения, изводи и препоръки	151
Заклучение	153
Научни и научно-приложни приноси	161
Библиография	163
Приложения	
Документи, относими към проведеното емпирично социологическо изследване	172
Списък на фигурите в дисертационния труд	181
Списък на публикациите по темата на дисертацията	190

Глава Първа „Теоретични и правни аспекти на използването на физическа сила и помощни средства от полицейските органи в Република България“ се състои от два раздела.

Раздел първи „Теоретични аспекти на използването на физическа сила и помощни средства от полицейските органи в Република България“ съдържа подробен анализ на същността на понятията „Физическа сила“ и „Помощни средства“.

Към настоящия момент в българското законодателство не са регламентирани определения за същите, предвид което е направен всеобхватен анализ на същността на думите „физически“, „сила“, „помощен“ и „средство“ с цел впоследствие да бъде направено предложение за определение на правомощието „Използване на физическа сила и помощни средства от полицейските органи в Република България“.

Понятието „Физическа сила“ е определено като „Телесна дейност, характеризираща се с посока и скорост на движенията на крайниците и тялото с цел въздействие върху субект“.

В тази връзка е направено следното предложение за определение на същността на правомощието „Използване на физическа сила от полицейските органи“:

„Прилагане на законно право при опазване на обществения ред и противодействие на престъпността, при което чрез несмъртоносна и разумно необходима телесна дейност, полицейските органи могат да въздействат физически върху правонарушител с цел преустановяване на извършваното от същия незаконосъобразното деяние.“

Характеристиката на понятието се определя по следния начин:

Първо, използването на физическа сила от полицейските служители е правомощие⁷, което е предоставено на органите на МВР с цел изпълнение на конкретни дейности - противодействие на престъпността и опазване на обществения ред. В този смисъл тази дейност е законосъобразна, въпреки физическото въздействие върху правонарушител, защото се цели преустановяване на незаконосъобразното деяние на същия и последващо контролиране.

Второ, полицейският служител въздейства на адресата първоначално устно с цел изпълнение на съответното полицейско разпореждане - да извърши или да се въздържа от извършване на определено действие. В случаите, когато убеждаването, съветването и предупреждението се окажат неефективни е законово позволено използването на физическа сила.

Трето, използваната физическа сила трябва да е в разумна степен необходима и несмъртоносна. С други думи, полицейският служител може да използва физическа сила, която е

---

⁷ По-подробно разяснение на същността на понятието „правомощие“ вж. Тимчев, Л. Правомощия на полицейските органи по Закона за МВР, УИ „Академия на МВР“, С., 2020 г., с. 19.

в съответната степен необходима за да преустанови извършваната незаконосъобразна дейност и няма да причини летален изход или сериозно физическо увреждане на правонарушителя.

В дисертационния труд, авторът е определил понятието „Помощно средство“ като „Вещ, която има самостоятелно съществуване и може да бъде физически използвана за постигане на определена цел“.

В тази връзка е направено следното предложение за определение на същността на правомощието „Използване на помощни средства от полицейските органи“ :

„Прилагане на законно право при опазване на обществения ред и противодействие на престъпността, при което чрез използване на помощни средства, полицейските органи могат да въздействат физически върху правонарушител с цел преустановяване на извършваното от същия незаконосъобразното деяние.“

Характеристиката на това понятие се определя по следния начин:

Първо, подобно на използването на физическа сила, правомерното използване на помощно средство, също е правомощие на органи, чиято дейност е правно регламентирана.

Второ, нормативната уредба е изчерпателна по отношение на видовете помощни средства и основанията, при наличието на които е допустимо тяхното използване. В този смисъл тази дейност е законосъобразна, въпреки физическото въздействие върху правонарушителите чрез помощни средства, защото се цели преустановяване на незаконосъобразното деяние на същите и последващо контролиране.

Трето, изясняването на понятието „помощно средство“ е от значение за регламентирането същността на правомощието, основанията за прилагането му и практическата организация на дейността на полицейските служители⁸.

Предвид гореизложеното, следвайки изложените теоретични положения авторът е направил предложение за следното определение за правомощието „Използване на физическа сила и помощни средства от полицейските органи“:

„Прилагане на законно право при опазване на обществения ред и противодействие на престъпността, при което е допустимо чрез използване на несмъртоносна, разумно необходима телесна дейност и помощни средства, полицейските органи да въздействат физически върху правонарушители с цел преустановяване на извършваното от същия незаконосъобразното деяние.“

Раздел втори „ Правни аспекти на използването на физическа сила и помощни средства от

---

⁸ Вж. Тимчев, Л. Правомощия на полицейските органи по Закона за МВР, УИ „Академия на МВР“, С., 20 г., с. 42-44.

полицейските органи в Република България“ съдържа на първо място кратък исторически преглед на нормативните актове, в които в периода от 1937 г. са били регламентирани основанията и условията за прилагането на правомощието.

Впоследствие в дисертационния труд са отбелязани основните международни нормативни актове с кратка характеристика, в които са регламентирани различните изисквания, касаещи използването на физическа сила и помощни средства:

- Всеобщата декларация за правата на човека⁹;
- Конвенцията против изтезанията и други форми на жестоко, нечовешко или унижително отнасяне или наказание¹⁰.
- Конвенцията за защита правата на човека и основните свободи¹¹;
- Кодекса за поведението на длъжностните лица по поддържането на правовия ред¹²;
- Международният пакт за граждански и политически права¹³.

Всички горепосочени нормативни актове, без да са изчерпателно изброени, имат за цел защита правата и свободите на гражданите, като унифицират правната регламентация и организацията по ефективното противодействие срещу нарушаването им.

Впоследствие, в дисертационния труд е извършен анализ на българското законодателство, което е относимо към използването на физическа сила и помощни средства от полицейските органи.

Основен нормативен акт, в който подробно е регламентирано правомощието е Законът за министерството на вътрешните работи (ЗМВР).

Съгласно чл. 85, ал. 1 от ЗМВР служителите в МВР с полицейски правомощия могат да използват физическа сила и помощни средства при изпълнение на служебните си функции само когато това е абсолютно необходимо. Предвид факта, че целта на българското законодателство е ограничаване на възможностите за неоправдано използване на физическа сила и помощни средства от полицейските служители, са регламентирани конкретни хипотези, при които на законово основание е допустимо прилагането на това правомощие.

В дисертационния труд е направен анализ на хипотезите и предложения за изменение и допълнение на нормативната уредба.

---

⁹ Приета от ОС на ООН на 10.12.1948 г.

¹⁰ Приета на 10.12.1984 г. Ратифицирана с Указ № 3384 на Държавния съвет от 09.10.1986 г. Обн. ДВ, бр. 42 от 1988 г., изм. и доп. ДВ, бр. 19 от 1995 г.

¹¹ Обн. ДВ, бр. 80 от 1992 г., посл. изм. ДВ, бр. 38 от 2010 г.

¹² Приет от Генералната асамблея на ООН с резолюция 34/169 и утвърден на 17.12.1979 г.

¹³ Вж. Арабаджийски Н. Административноправен статут на задържаните лица от полицейските органи, УИ „Академия на МВР“, С., 2006 г., стр. 25.

Относно разпоредбите на чл. 85, ал. 1, т. 1 и 2 от ЗМВР:

- използване на физическа сила и помощни средства от полицейските органи при противодействие или отказ да се изпълни законно разпореждане и

- задържане на правонарушител, който не се подчинява или оказва съпротива на полицейски орган, е изразено съгласие относно основателността за регламентиране на същите по този начин.

По отношение на чл. 85, ал. 1, т. 3 от ЗМВР - използване на физическа сила и помощни средства от полицейските органи при конвоиране на лице или при опит да избяга, да посегне на своя живот или на живота на други лица е направено предложение за изменение - „*използване на физическа сила и помощни средства от полицейските органи при конвоиране на лице*“. Според автора опитът за бягство, както и посегателството на своя или на живота на другото, се явяват пояснение, защото при конвоирането на лице основната цел на полицейските служители е именно да не се допусне същото да избяга, да посегне на своя живот или на живота на други лица. Възможно е да възникне и друг вид извънредна ситуация (нападение на конвоя, данни, че конвоирането може да бъде осуетено и т.н.), предвид което за по-правилно е възприето горепосоченото предложение.

Относно разпоредбата на чл. 85, ал. 1, т. 4 - използване на физическа сила и помощни средства от полицейските органи при оказване съдействие на други държавни органи или длъжностни лица, включително на контролорите на Европейската комисия, на които противозаконно се пречи да изпълняват задълженията си, е направен подробен анализ и отново е изразено съгласие с регламентирането на същата.

Особено внимание е обърнато на разпоредите за използване на физическа сила и помощни средства от полицейските органи при нападения срещу граждани и полицейски органи (чл. 85, ал. 1, т. 5 от ЗМВР), и при нападения на сгради, помещения, съоръжения и транспортни средства (чл. 85, ал. 1, т. 8 от ЗМВР). Анализът на двете хипотези показва, че е налице едно и също противоправно деяние - нападение. Отбелязано е, че разликата между двете норми е единствено в обекта на защитата - граждани, полицейски органи, сгради, помещения, съоръжения и транспортни средства¹⁴. В тази връзка е направено първоначално предложение за обединяване на двете хипотези в една хипотеза, а впоследствие е възприето за още по-правилно отпадането на същите и регламентиране на институтите на „Неизбежна отбрана“ и „Крайна необходимост“.

Следващата хипотеза - използване на физическа сила и помощни средства от полицейските

---

¹⁴ Вж. Тимчев, Л. Правомощия на полицейските органи по Закона за МВР, УИ „Академия на МВР“, С., 2020 г., с. 195.

органи при освобождаване на заложници (чл. 85, ал. 1, т. 6 от ЗМВР) касае наличието на високорискова ситуация, предполага участието на повече от един полицейски служител и съвсем основателно е да бъде регламентирана като основание за прилагане на това правомощие.

В резултат на анализ на хипотезата на чл. 85, ал. 1, т. 7 - използване на физическа сила и помощни средства от полицейските органи при групови нарушения на обществения ред, е направено предложение за редакция, като се заличи думата „групови“. Направен е извод, че полицейските органи следва да могат да използват физическа сила и помощни средства при всяко нарушение на обществения ред, а не само при груповите такива. Налице са ситуации, при които дори лицето да е само едно, то същото може да се окаже също толкова опасно, колкото две лица (при употреба на наркотични вещества, алкохол и т.н.). Авторът е възприел, че предложената промяна е принципно по-правилна, защото едно нарушение на обществения ред е достатъчно за използването на физическа сила и помощни средства в случай, че е налице абсолютна необходимост¹⁵.

Относно освобождаването на незаконно заети обекти, ако им е разпоредено от компетентен орган (чл. 85, ал. 1, т. 9 от ЗМВР) е отбелязано, че при задължителното спазване на изискването за абсолютна необходимост е допустимо полицейските служители да използват физическа сила и помощни средства с оглед изпълнение на законоустановените им функции.

В случая при незаконното заемане на обект полицейските органи следва да отправят полицейско разпореждане с оглед освобождаването на обекта. Предвид същността на разгледаната вече хипотеза в чл. 85, ал. 1, т. 1 от ЗМВР, където е регламентирано, че при противодействие или отказ да се изпълни законно разпореждане полицейските органи могат да използват физическа сила и помощни средства, то с основание е отбелязано, че са налице две аналогични разпоредби. В този смисъл е направен извод, че регламентирането на самостоятелно основание за прилагането на това полицейско правомощие в хипотезата на чл. 85, ал. 1, т. 9 от ЗМВР не е необходимо¹⁶.

В дисертационния труд, относно последната хипотеза - вземане на мерки за осигуряване на личната безопасност по чл. 75, ал. 2 (чл. 85, ал. 1, т. 10 от ЗМВР) е посочено, че мерките за осигуряване на личната безопасност не следва да се ограничават само при извършването на

---

¹⁵ Вж. Тимчев, Л. Използване на физическа сила, помощни средства и оръжие от полицейските органи и защита на основните права и свободи на гражданите, УИ „Академия на МВР“, С., 2011г., с. 34. Правомощия на полицейските органи по Закона за МВР, С., 2020 г.

¹⁶ Вж. Тимчев, Л. Използване на физическа сила, помощни средства и оръжие от полицейските органи и защита на основните права и свободи на гражданите, УИ „Академия на МВР“, С., 2011 г., с. 35. Правомощия на полицейските органи по Закона за МВР, С., 2020 г.

проверка на вещи и предмети. Направено е предложение за отпадане на конкретиката, а именно връзката с чл. 75, ал. 2 от ЗМВР, и да се регламентира само възможността за предприемането на мерки за безопасност. Направен е извод, че по този начин ще се даде по-голяма свобода в действията на полицейските служители, в дейността им по противодействие на престъпността и опазването на реда в страната и по-пълноценна защита на основните права и свободи на гражданите.

Както вече е посочено по-горе, предвид факта, че използването на физическа сила и помощни средства се прилага от полицейските органи най-често при нападение, в дисертационния труд подробно е анализиран институтът „Неизбежна отбрана” и е направено предложение за регламентирано на същия като основание за използване на физическа сила и помощни средства.

Неизбежната отбрана е най-често срещаното в практиката и най-изследваното в теорията обстоятелство, изключващо обществената опасност и противоправността на деянието¹⁷.

Две са основните функции на този институт. Първо, изпълнява подчертано важна роля „за своевременното отблъскване на посегателства срещу държавните и обществени интереси, срещу личността или спрямо законните права на гражданите“.

Второ, чрез неизбежната отбрана наказателното право въвлича и активизира общността в противодействието на престъпления и правонарушения¹⁸.

Направен е извод, че по своята същност „неизбежната отбрана” е наказателноправен институт, който касае всички лица, намиращи се под юрисдикцията на Република България, включително и полицейските органи при изпълнение на служебните им задължения.

При противоправно общественоопасно посегателство полицейските органи, по силата на законово вменените им служебни задължения, следва императивно да пресекат нападението, като при абсолютна необходимост използват физическа сила и помощни средства. Затова, ако полицейските служители не действат достатъчно активно или въобще бездействат, могат да отговарят за длъжностно престъпление. Както и при обикновените случаи на неизбежна отбрана, и тук е възможно да има ексцесии - грешка относно действителността на посегателството, превишаване правата при изпълнение на служебните задължения и т.н., в резултат на които са причинени смърт, телесна повреда или други вреди. Понеже полицейските органи действат по служба в защита на обществените интереси, личността и правата и гражданите, трябва да се

---

¹⁷ Вж. Тимчев, Л. Правомощия на полицейските органи и защита на правата и свободите на гражданите, УИ „Академия на МВР“, С., 2009, с. 212. Правомощия на полицейските органи по Закона за МВР, С., 2020 г.

¹⁸ Вж. Михайлов Д. Проблеми на наказателното право, Обща част. Сиела. С. 2007 г., с. 297.

приеме, че в тези случаи те се намират в положение на неизбежна отбрана и при всеки настъпил експес следва да се преценява въпросът за отговорността им въз основа на общите принципи на неизбежната отбрана, респективно мнима неизбежна отбрана, превишаване пределите на неизбежна отбрана и т.н. Да се приеме обратното, че полицейските служители в тези случаи не се намират при неизбежна отбрана, би означавало те да се поставят в много по-тежко положение от другите лица, които в такива случаи носят много по-малка наказателна отговорност. На практика това би довело (примерно при грешка относно действителността на нападението или превишаване правата по закон, или правилник при отблъскване на нападение, съпроводено с причиняване на смърт или телесна повреда) да носят наказателна отговорност за квалифицирано убийство или квалифицирана телесна повреда и т.н., което е неправилно, защото полицейските органи са длъжни при посегателство да защитят нападнатия обект¹⁹.

Безспорно е, че полицейските служители могат да бъдат субект на неизбежна отбрана, но в този случай се добавя още едно оправдаващо деянието обстоятелство - изпълнение на правнорегламентирана дейност по опазване на обществения ред и противодействие на престъпността. Именно това обстоятелство има по-широк обхват и към него неизбежната отбрана следва да се отнася като специален към общ институт. С други думи те не могат да имат едновременно действие. Така, ако са налице условията на чл. 12 от НК и нападението е лично срещу тях, поведението на длъжностните лица ще се разглежда като неизбежна отбрана, а когато са насочени към опазване на обществения ред и противодействие на престъпността, техните действия ще са в изпълнение на закона. В тази връзка авторът е предложил в ЗМВР изрично да се регламентира неизбежната отбрана като основание за изпълнение на служебните задължения²⁰.

Освен „Неизбежната отбрана“ е направено и предложение „Крайната необходимост“ също да бъде регламентирана в ЗМВР, като основание за използване на физическа сила и помощни средства.

Същата е второто класическо обстоятелство, което оправдава деянието от обективна страна и изключва престъпния характер на същото. Исторически този институт се е развил като разновидност на неизбежната отбрана при постепенно разширяване на кръга на създаващите опасност обстоятелства извън нападението, от която се разграничава окончателно през Средновековието.

Крайната необходимост възниква при наличието на опасност, която е непосредствена и

---

¹⁹ Вж. Постановление № 12 от 1973г. по н.д. № 11/73 на Пленума на ВС.

²⁰ Вж. Овчаров М. Изключващи обществената опасност на деянието обстоятелства по българското наказателно право, Сиела Норма АД, С., 2022 г., с. 120.

застрашава с увреждане държавни или обществени интереси, както и лични или имотни блага.

Субект на спасителното деяние може да бъде всяко лице, включително служебни или длъжностни такива²¹.

Направен е извод, че в сравнение с неизбежната отбрана, крайната необходимост по-рядко възниква като основание за използване на физическа сила и помощни средства, но не са редки случите, при които за да изпълни служебните си задължения при преследване и/или задържане на правонарушител, полицейският служител нанася щета на превозни средства или с цел овладяване на ситуация с барикадирано се лице се уврежда чуждо имущество с цел да се предотвратят по-тежки последици.

В дисертационния труд, с цел сравнение, е направен анализ и на основанията за използване на физическа сила и помощни средства от други органи и организации, както следва:

- от служителите на Държавна агенция „Национална сигурност“, където е налице само разлика в броя на хипотезите, които в Закона за ДАНС²² са по-малко, предвид функционалната компетентност на служителите;

- от сержантите и офицерите от Националната служба за охрана²³, където като специфика е отбелязано, че към физическата сила и помощни средства са добавени специални техники и похвати;

- от офицерите и сержантите на служба „Военна полиция“, където особено впечатление прави регламентирането на понятието „абсолютно необходима сила“. Идентично с регламентираното условие в чл. 86, ал. 3 от Закона за МВР и в Закона за военната полиция²⁴ се урежда понятие, което по своята същност не е изследвано и не е изяснено какво точно количество физическа сила представлява т.нар. абсолютно необходима сила.

В дисертационно изследване е посочено, че в специализираната международна литература²⁵, физическата сила, използвана от полицейските органи е определена като „Количеството усилие, необходимо от полицията да принуди нежелаещ субект да се подчини“. Използвано е понятието „Разумно необходима сила“, определена като съвкупност от фактите и обстоятелствата, които в момента, когато полицейският служител използва сила, водят до разумния извод, че силата е в съответната степен необходима. С други думи, служителят може да

---

²¹ Вж. Овчаров М. Изключващи обществената опасност на деянието обстоятелства по българското наказателно право, Сиела Норма АД, С., 2022 г., с. 180.

²² Обн. ДВ. бр.109 от 20 Декември 2007 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр. 18 от 1 Март 2024 г.

²³ Вж. ЗНСО, обн. ДВ. бр. 61 от 11 Август 2015 г., посл. изм. ДВ. бр. 84 от 6 Октомври 2023 г.

²⁴ Обн. ДВ. бр. 48 от 24 Юни 2011 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр. 18 от 1 Март 2024 г.

²⁵ Вж. Международна асоциация на полицейските началници (IACP), 2001 г.

използва несмъртоносна сила върху друго лице, когато и до степен, която той счита за разумно необходима. В тази връзка, от една страна авторът е приел, че законодателят е имал предвид именно използването на разумно необходима сила, но я е регламентирал като „абсолютно необходима сила“ вероятно във връзка с условието за използването на физическа сила и помощни средства - при абсолютна необходимост. От друга страна, тук е и мястото да се отбележи, че понятието „Абсолютно необходима сила“ е свързано с института на неизбежната отбрана, като може да се тълкува, че това е условие за да не бъдат превишавани пределите на неизбежната отбрана.

От тук следва и основателният извод на автора, че вместо да се регламентира ново понятие, по-голям практически смисъл, съгласно българското законодателство, има регламентирането на Неизбежната отбрана, като отделна хипотеза и отпадане, както на ал. 6 от чл. 18 от Закона за Военната полиция, така и на ал. 3 от чл. 86 от Закона за МВР.

- от служителите на Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“, където като недостатък е установено, че в Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража²⁶ в чл. 113 е регламентирано използването на физическа сила, а в чл. 114 е уредено, че използването на помощни средства се допуска, когато е абсолютно необходимо, ако резултатът не може да бъде постигнат с използване на физическа сила. С други думи, не е възможно служителят да прецени в конкретната ситуация дали да използва физическа сила или помощни средства, а следва императивно първо да използва сила и, ако не постигне резултат, тогава да използва помощни средства, което поставя в риск своевременното и ефективно изпълнение на служебните задължения. В тази връзка, авторът на дисертационното изследване е възприел, че в защита както на лишените от свобода, така и на самите служители, следва да няма такова условие, а както в Закона за МВР и останалите горепосочени нормативни актове, да се предостави възможност на служителя, в условията на оперативната му самостоятелност и в зависимост от ситуацията, да прецени дали да използва физическа сила или помощни средства.

- от горските инспектори при опазване на горските територии, като хипотезите в Закона за горите²⁷ не съдържат специфика, която до настоящия момент да не е била обект на анализ.

- от охранителния състав, извършващ частна охранителна дейност, където внимание е обърнато на регламентацията, че помощни средства се използват само по изключение при задържане на лице, но и в условията на неизбежна отбрана и крайна необходимост по смисъла на

---

²⁶ Обн. ДВ. бр. 25 от 3 Април 2009 г., посл. изм. ДВ. бр. 84 от 6 Октомври 2023 г.

²⁷ Обн. ДВ. бр. 19 от 8 Март 2011 г., посл. доп. ДВ. бр. 106 от 22 Декември 2023 г.

Наказателния кодекс. Авторът е възприел, че предоставянето на правна възможност да се използват помощни средства само по изключение е неправилно, защото по този начин се ограничава възможността охранителят да изпълни служебните си задължения своевременно и ефективно. За да бъдат защитени правата и интересите на охранявания едноличен търговец или юридическо лице, следва охранителят в условията на своята оперативна самостоятелност, в зависимост от фактическата обстановка, да вземе решение дали да изпълни служебните си задължения използвайки физическа сила или помощни средства, а не ако физическата сила не постигне съответния резултат, да се използва помощно средство. По този начин е налице риск за живота и здравето на охранителя, на охраняваното лице или унищожаване или повреждане на охраняемото имущество, ценна пратка, товар и т.н.

Отбелязано е също, че за първи път в закон, който регламентира дейността на правоохранителни органи, са уредени институтите на неизбежната отбрана и крайната необходимост по смисъла на Наказателния кодекс на Република България. В тази връзка авторът е предложил такава регламентация да има и в горепосочените закони²⁸.

В Глава Втора „Организация на дейността на полицейските органи в Република България при използването на физическа сила и помощни средства“ са проучени и анализирани организационните аспекти на използването на физическа сила от полицейските служители, както и особеностите и предназначението на използваните помощните средства.

В Раздел първи „Особености в организацията на дейността на полицейските органи при използването на физическа сила“ отново е подчертано, че това правомощие е възможност, предоставена на полицейските служители за противодействие на дейността на лица, които най-общо не само не спазват законодателството, но и оказват съпротива или неподчинение.

В основата на използването на физическа сила е наличието на ситуация, която попада в някоя от хипотезите, регламентирани в Закона за МВР. Тогава възниква предпоставката за взимането на решение дали е абсолютно необходимо да бъде приложено това полицейско правомощие. На следващо място, полицейският служител следва много бързо да направи оценка на фактическата обстановка и да прецени какъв вид сила и интензитет ще приложи за да изпълни служебните си задължения. Решението за това, каква сила следва да бъде приложена във всеки отделен случай е в рамките на оперативната самостоятелност на полицейския служител, който извършва анализ на фактическата обстановка, игнорирайки емоциите, агресията, враждебността и т.н. на правонарушителя или правонарушителите, когато става въпрос за група от лица.

---

²⁸ Вж. ЗЧОД, обн. ДВ. бр. 10 от 30 Януари 2018 г., посл. изм. ДВ. бр. 69 от 4 Август 2020 г.

Правомерното и ефективно използване на физическа сила зависи от организацията и контрола по прилагането на това специфично правомощие, където според автора към настоящия момент са налице редица пропуски. Необходимо е полицейските служители да бъдат редовно обучавани за да придобият знания и опит не само в сферата на нормативната уредба, но и практически опит в тактиката и психологическия аспект на тази специфична дейност.

От тази гледна точка е направено предложение за провеждането на обучения, в хода на които служителите да придобият навика, независимо от създалата се конфликтна ситуация, да могат своевременно да направят оценка на фактическата обстановка, да преценят дали е налице абсолютна необходимост и да предприемат най-правилните действия с оглед изпълнение на служебните си задължения. Това се налага както от гледна точка спазването на законодателството, така и от гледна точка защитата и гарантирането на правата и свободите на всички лица, намиращи се под юрисдикцията на страната. Целта при използването на сила в никакъв случай не бива да бъде нанасянето на удари с цел умъртвяването на лицето. Целите трябва да се свеждат до неговото неутрализиране и предаването му на правораздавателните органи за налагането на наказание.

В тази връзка, освен наличието на правни и тактически знания и умения, е направено предложение да се организират и обучения, в хода на които полицейските служители да се подготвят психологически за да могат да игнорират негативното отношение на правонарушителя, агресията, провокацията и т.н., да придобият умение да се ориентират бързо в обстановката, а не да вземат прибързано и незаконосъобразно решение, основано на емоции.

Само добре подготвените юридически, психологически и владеещи тактиките и техниките за контрол и самозащита полицаи, могат в критични ситуации, да изпълняват качествено служебните си задължения. Създаването и поддържането на ефективна организация и постоянното усъвършенстване на формите и методите за подготовка и обучение на служителите следва да е основно задължение на ръководния състав от полицията.

Направен е извод, че е необходимо полицейските служители да бъдат обучавани, че при изпълнението на служебните си задължения е възможно във всеки един момент да възникне критична ситуация. В тази връзка, следва да се развива тяхната увереност и същите да придобият уменията своевременно и правилно да оценяват фактическата обстановка, да преценят дали изпълнението на конкретната задача може да се постигне единствено с използването на физическа сила и да изберат най-правилния начин за изпълнението на служебното си задължение.

Същото важи и за ръководния състав. В тази връзка авторът е направил предложение да се организират редовни обучения, в хода на които да се анализират случаи на неправомерно използване на физическа сила и помощни средства и констатирани пропуски именно в дейността

и разпорежданията на ръководния състав.

Като пропуск в организацията, е възприето, че се явява и не разглеждането на случаите, при които се е наложило използването на физическа сила от полицейските органи. Независимо дали е било правилно взето решението или не, дали е използвана неправомерно сила или не, тези казуси, следва да се анализират от ръководния и изпълнителския състав в съответната структура на МВР с цел както запознаване с добрите практики, така и установяване на пропуски, грешки и т.н., които в един бъдещ, почти идентичен, казус е възможно да не бъдат допуснати.

В тази връзка за да се извърши реален анализ на ситуациите, при които е използвана физическа сила и помощни средства, да се направят съответните изводи и предложения, които да бъдат ползвани в обучението на полицейските служители, е направено предложение да се въведе използването на камери, поставени на униформите на същите.

Към настоящия момент такива устройства се използват от пътните полицаи, чиято дейност е свързана с контрола на пътното движение, патрулните полицейски служители и част от граничните униформени полицаи. В някои полицейски структури на МВР са назначени и видеооператори, които при провеждането на масови мероприятия извършват видеозаснемане на рисковите и конфликтни ситуации, но според автора мярката не е достатъчно ефективна.

Направеното предложение в тази връзка е на униформите на органите на МВР, особено на участващите в опазването на обществения ред по време на масови мероприятия, да бъде поставена камера, която функционално извършва видео и аудио запис. По този начин ще се установят какви са пропуските в дейността на полицейските органи, кога същите използват физическа сила и помощни средства неправомерно, както и кога тези техни действия могат да се ползват като добра практика в обучението. С основание може да се направи извод, че ако при провеждането на масови мероприятия е налице видеонаблюдение, то същото ще доведе до осигуряването на прозрачност на действията на органите на МВР, ще се осигури до голяма степен защита на правата на гражданите и ще е налице още една възможност за установяване на факти и обстоятелства при възникнали спорни ситуации - дали полицейските служители са използвали законосъобразно физическа сила и помощни средства или не.

Направен е извод, че с поставянето на камери на униформите на полицейските органи до голяма степен ще се предотврати незаконосъобразното използване на физическа сила и помощни средства. От една страна ще е налице още една гаранция за защита правата на гражданите, а от друга и самите граждани ще имат мотивацията да спазват законите и определени нива на етика в общуването с органите на МВР. Възприето е, че с възможността да бъдат записвани гражданите и действията на полицейските органи, при участието на същите в масови мероприятия, ще се

предотврати до голяма степен настъпването на инциденти.

В Раздел втори „Особености в организацията на дейността на полицейските органи при използването на помощни средства“ са посочени подробно характеристиките, предназначението и особеностите при използването на помощни средства от полицейските органи.

Съгласно разпоредбата на чл. 85, ал. 3 от ЗМВР помощни средства са:

- белезници;
- усмирителни ризи;
- палки и прибори;
- химически вещества, утвърдени от министъра на здравеопазването;
- служебни животни - кучета и коне;
- халосни патрони;
- патрони с гумени, пластмасови и шокови куршуми;
- устройства за принудително спиране на превозни средства;
- устройства за отваряне на помещения;
- светлинни и звукови устройства с отвличащо въздействие;
- водометни и въздухоструйни машини;
- бронирани машини.

Редът за използването на физическа сила и помощни средства от полицейските служители на Министерство на вътрешните работи е утвърден в Наредба № 8121з-418/14.03.2017 г.²⁹ и Методически указания за използване на различни видове техники за използване на физическа сила и помощни средства, технически характеристики и правила за безопасност при употребата и съхранението им³⁰, по отношение на които авторът си е позволил да отбележи, че използването в същите на думата „употреба“, следва да се замени с „използване“, както е Закона за МВР и както счита, че е по-правилно.

Недиференцирано изброяване на видовете помощни средства позволява да се направи изводът за тяхната равнопоставеност³¹. В тази връзка е направен извод, че е предоставена възможност на полицейския служител, в рамките на своята оперативна самостоятелност, да вземе решение какво помощно средство да използва с цел изпълнение на служебните си задължения.

В дисертационния труд особено внимание е обърнато на правилата, които въвеждат

---

²⁹ Обн. ДВ, бр. 25 от 24 март 2017 г.

³⁰ Вж. Заповед № 8121з-904/01.08.2018 г. на министъра на вътрешните работи.

³¹ Вж. Тимчев, Л., Пл. Попов, Действия на полицейските органи при задържане на лица, използване на физическа сила, помощни средства, оръжие и конвоиране, УИ „Академия на МВР“, С., 2012 г., л. 83.

специфични задължения и условия за използване на физическа сила и помощни средства от полицейските органи:

- Задължение за полицейските органи да използват физическа сила и помощни средства само когато това е абсолютно необходимо.

Съгласно чл. 85, ал. 1 от ЗМВР служителите в МВР с полицейски правомощия могат да използват физическа сила и помощни средства при изпълнение на служебните си функции само когато това е абсолютно необходимо. С други думи законодателят поставя условие за прилагането на това специфично полицейско правомощие, а именно наличието на абсолютна необходимост. В тази връзка авторът е възприел, че „абсолютна необходимост” е налице, когато фактическата обстановка налага използването на физическа сила и помощни средства от полицейския служител поради липса на друга възможност за опазване живота, здравето, правата на гражданите и установения в държавата правов ред. С други думи налице е липса на алтернатива.

- Физическа сила и помощни средства следва да се използват след задължително предупреждение, с изключение на случаите на внезапно нападение и при освобождаване на заложници.

Използването на физическа сила и помощни средства е вид мярка за административна принуда, предвид което преди прилагането на това правомощие следва да бъде отправено предупреждение към правонарушителя. Целта е да се предостави възможност за отказ от извършване или довършване на противоправното деяние. Направен е извод, че полицейският служител следва по ясен и недвусмислен начин да предупреди извършителя, че с оглед изпълнение на служебните задължения и при неспазване на полицейските разпореждания, ще бъде използвана физическа сила и помощни средства³².

- Физическа сила и помощни средства се прилагат в зависимост от конкретната обстановка, характера на нарушението на обществения ред и личността на правонарушителя.

Разпоредбата на чл. 86, ал. 2 от ЗМВР включва широк кръг от нарушения на обществения ред. В тази връзка преди използването на физическа сила и помощни средства полицейският орган следва да направи оценка на фактическата обстановка и да има предвид степента на обществената опасност на деянието. С други думи, използването на физическа сила и помощни средства предполага наличие на рискова ситуация, при която лицето, срещу което се прилага това правомощие, е извършител на деяние с висока обществена опасност и е създадена опасност за

---

³² Вж. Тимчев, Л. Правомощия на полицейските органи по и защита на правата и свободите на гражданите, УИ „Академия на МВР“, С. 2009 г., с. 181.

живота, здравето или собствеността на трети лица. Освен оценка на фактичката обстановка и вида на нарушението, важно е да бъде направена и оценка на поведението на нарушителя. В този смисъл, авторът е възприел за недопустимо прилагането на това правомощие при изпълнение на разпорежданията на полицейския служител, преустановяване извършването на нарушението и липсата на заплаха за живота, здравето или собствеността на други лица.

- Задължение за вземане на всички мерки за опазване живота и здравето на лицата, срещу които е насочена физическата сила и помощните средства.

Правото на живот има фундаментален характер, защото е условие за нормалното и пълноценно съществуване на цялостната система на човешките права и свободи³³. В тази връзка в ЗМВР е регламентирано задължение за вземане на мерки за опазване живота и здравето на лицата, срещу които е насочена физическата сила и помощните средства. Направен е извод, че това полицейско правомощие следва винаги да се прилага съобразно фактичката обстановка при стриктно спазване на нормативната уредба.

Подчертано е, че този императив се отнася за случаите, при които ситуацията позволява и е налице възможност да се опази живота и здравето на лицата, срещу които се прилага физическа сила и помощни средства. Това е разбираемо, предвид спецификата на задачите и характера на дейността на полицейските органи по противодействие на престъпността и опазване на установения в страната обществен ред. В случая става въпрос за фактичката възможност, при наличието на която опазването на живота и здравето на личността се явява задължително³⁴.

- Задължение за преустановяване използването на физическа сила и помощни средства незабавно след постигане целта на приложената мярка.

С основание е прието, че законодателят е имал за цел да осигури максимална защита на живота и здравето на правонарушителите. Въвеждането на задължение за полицейските органи да преустановят използването на физическа сила и помощни средства незабавно след постигане на законната цел е още една мярка за защита правата и свободите на гражданите.

Авторът е коментирал значението на израза „постигане на законната цел” или „целта на приложената мярка”, което не е изяснено в Закона за МВР и е възприел, че постигането на приложената мярка, всъщност е законната цел. Тя от своя страна ще е налице винаги, когато полицейският служител е изпълнил служебните си задължения - задържане, осуетяване бягството на извършителя на престъпление и т.н. Всички действия на полицейския орган след това могат да

---

³³ Вж. Захариева, П. Защита на правото на живот по чл. 2 от ЕКПЧ, 2006 г.

³⁴ Тимчев, Л., Пл. Попов, Действия на полицейските органи при задържане на лица, използване на физическа сила, помощни средства, оръжие и конвоиране, УИ „Академия на МВР“, С., 2012 г., с. 97.

бъдат определени като незаконосъобразно превишаване на правомощие, довело до извършване на престъпление.

На следващо място е подчертано, че прилагането на физическа сила и помощни средства не може да има за цел причиняване на физическо страдание. Правомощието е регламентирано с оглед поставяне на нарушителя в състояние на невъзможност да продължава противоправното си поведение³⁵.

- Забрана за използването на физическа сила и помощни средства по отношение на видимо малолетни лица и бременни жени.

Направен е извод, че регламентирането на тази разпоредба вероятно е продиктувано от обстоятелството, че тази категория лица по принцип не са в състояние да окажат съпротива, която да налага абсолютната необходимост от използването на физическа сила и помощни средства.

- Забрана за използване на животозастрашаваща сила за задържане или предотвратяване на бягство на лице, извършващо или извършило ненасилствено деяние, ако лицето не представлява опасност за живота и здравето на друго лице.

Разпоредбата на чл. 86, ал. 7 от ЗМВР въвежда забрана за използване на животозастрашаваща физическа сила при противодействие на ненасилствено престъпление. Законодателят конкретизира вида на престъпното деяние, в чийто състав следва да няма елемент на насилие (кражба, измама, документно престъпление и т.н.). Задължително следва да е налице и липса на опасност за живота и здравето на трети лица. В тази връзка, авторът е възприел, че при наличие на такава опасност използването на физическа сила и помощни средства е допустимо.

Както е посочено по-горе в настоящето изследване, понятието „животозастрашаваща сила“ не е изяснено. Авторът е направил извода, че това условие, е напълно излишно да бъде въведено, защото по презумпция използването на физическа сила и помощни средства не цели застрашаване живота или здравето на правонарушителите, а е насочено към поставяне на правонарушителя в състояние на невъзможност да продължи извършването на противоправното си деяние.

Въпреки, че се касае за ненасилствено деяние, все пак става въпрос за престъпление, което при наличие на хипотезите на чл. 85, ал. 1 от Закона за МВР позволява използването на физическа сила и помощни средства. Пример в тази насока е извършването на кражба или подкуп. Извършването на престъпление е основание за задържане. Дали спрямо извършителя ще се

---

³⁵ Вж. Бояджиев, Н. Убеждение и принуда в дейността на органите на Народната милиция в съвременните условия. 1987.

използва физическа сила и помощни средства, зависи изцяло от неговото поведение и практиката показва, че няма никакво значение дали се касае за насилствено или ненасилствено престъпление.

Видно от гореизложеното, е направен извод, че ал. 7 от чл. 86 от Закона за МВР по никакъв начин не допринася за по-ефективното и законосъобразно изпълнение на служебните задължения от полицейските служители, а е опит да се защити до известна степен живота на лицата, извършващи или извършило ненасилствено деяние. Дали деянието е насилствено или не, то по своята същност е престъпление. В тази връзка, авторът е предложил ал. 7 от чл. 86 от Закона за МВР да бъде отменена. Аргументи в тази насока са, на първо място, че законодателят е въвел напълно достатъчно условие за допустимост на използването на физическа сила и помощни средства - абсолютна необходимост. На второ място, видно от същността на правомощието - допустимо е прилагането на несмъртоносна и в разумна степен необходима сила. На трето място, регламентирани са и конкретни хипотези. Ето защо не е необходимо да се въвежда поредното, неизяснено от правна гледна точка, понятие - „животозастрашаваща сила“. Напълно ясно е, че при изпълнение на служебните задължения целта на полицейските служители не е увреждане на живота и здравето на правонарушителите, а преустановяване извършването на престъпната дейност и последващ контрол. При настъпване на летален изход или телесна повреда, авторът е предложил наличието на хипотеза за използване на физическа сила и помощни средства при неизбежна отбрана, като в тази връзка при настъпване на посочените обстоятелства, да се установи наличието или липсата на превишаване на пределите на този институт.

В Раздел трети „Особености в организацията на дейността на други органи, при използването на физическа сила и помощни средства“, обект на кратък анализ са основните организационни мерки, задължения и условия за прилагане на правомощието от служителите на:

- Държавна агенция „Национална сигурност“;
- Националната служба за охрана;
- Служба „Военна полиция“;
- Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“;
- Изпълнителна агенция по горите;
- Охранителния състав, извършващ частна охранителна дейност.

Направен е извод, че анализирани в тази връзка нормативни актове показват сходство в организацията за използване на физическа сила и помощни, като установените разлики са вследствие на спецификата в дейността на всяка една от посочените институции. Целта на всички обаче е законосъобразно и ефективно изпълнение на служебните задължения като се гарантира в максимална степен защитата на живота и здравето на лицата, спрямо които е насочено

прилагането на това специфично правомощие.

В Глава Трета „Емпирично изследване на използването на физическа сила и помощни средства от полицейските органи в Република България“ е направен подробен анализ на резултатите от проведеното самостоятелно емпирично изследване.

В Раздел първи е описана използваната методика на емпиричното изследване.

Използваният емпиричен количествен изследователски метод е анкетата (структурирано интервю).

Приложеното анкетно проучване се дефинира като „специфична изследователска технология, при която набирането на търсената емпирична информация се извършва пряко с високо стандартизирани познавателни процедури и с изричното условие изследваните лица сами да попълнят предоставената им анкетна карта³⁶“.

При създаване на анкетната карта са следвани изисквания, според които изследователският инструментариум е адекватен на целите и задачите на изследването и в изчерпателен вид обхваща системата от индикатори за изследване; събраната индивидуална информация позволява реконструиране на картината и дава отговор на изследователските въпроси; взети са под внимание особеностите на използвания метод за набиране на информация и се счита, че е той е адекватен по отношение на изследваните единици, с други думи въпросите са зададени разбираемо, на езика на изследваната съвкупност и в духа на техните модели на възприемане на социалната действителност³⁷.

Обект на изследване са интересуващите автора целеви групи, т.е. мнението и нагласите на респонденти, които са служители с полицейски правомощия от най-големите структурни звена в Министерството на вътрешните работи и в ежедневната си дейност по противодействие на престъпността, опазване на обществения ред, защита живота и здравето на гражданите, могат да използват физическа сила и помощни средства. Съгласно функционалната компетентност на основните полицейски структури на МВР е взето решение изследването да бъде проведено в специализирани дирекции, чиито служители имат полицейски правомощия и в ежедневието си перманентно попадат във високорискови ситуации.

В тази връзка най-голямата специализирана структура в МВР за опазване на обществения ред, охрана на масови мероприятия, овладяване на масови безредици, пресичане на терористични

---

³⁶ Съйкова, Св., А. Атанасов, Е. Ченгелова. Социалните емпирични изследвания. Методологически аспекти. АИ „Проф. Марин Дринов“. София, 2014 г., с. 321; Харалампиев К., Анг. Марчев. Емпирични методи за събиране (и анализиране) на данни. Институт за развитие на публичната среда. С., 2017 г.

³⁷ Пак там, с. 314.

действия, охрана на обекти и лица е Главна дирекция „Жандармерия, специални операции и борба с тероризма“ (ГДЖСОБТ).

Областните дирекции, чиито служители също са респонденти са, както следва:

- Столична дирекция на вътрешните работи (СДВР) със съответните районни управления (РУ);
- Областна дирекция на МВР - Бургас;
- Областна дирекция на МВР - Варна;
- Областна дирекция на МВР - Пловдив.

Областните дирекции на МВР в страната са 28 (двадесет и осем) и съответстват на административно-териториалната структура на Република България. Поради функционалните задължения на полицейските служители от посочените областни дирекции на МВР, както и във връзка с обслужваните големи територии и население, за респонденти са избрани именно служителите от СДВР, ОД МВР - Бургас, Варна и Пловдив.

В СДВР анкетираните служители са полицейски органи от отдел „Специализирани полицейски операции“, предвид спецификата на дейността им.

В съответните на СДВР 9 (девет) районни управления, анкетираните служители са полицейски органи от структурните звена на криминална, икономическа и охранителна полиция, като същите са целева група именно поради обслужваната територия с находящи се на същите редица министерства, агенции, посолства и спортни съоръжения, обуславящи необходимостта от пряко участие в охраната на спортни и културни мероприятия³⁸.

Дейността на полицейските служители от деветте районни управления на СДВР е динамична и в ежедневието на полицейските органи, при изпълнение на функционалните им задължения, перманентно възникват ситуации, налагащи използването на физическа сила и помощни средства.

Бургаската област е най-голямата област по територия в Република България с площ: 7 608 кв.м. По данни на последното преброяване на населението в областта живеят над 440 000 жители в 257 населени места - 16 града и 241 села. Над половината от жителите живеят в Община Бургас, а над 230 000 жители в гр. Бургас (четвърти по големина в страната). В областта има силно развити животоосигуряващи отрасли от националната икономика. Туризмът е един от основните отрасли на икономиката на областта, като предвид големият брой туристически комплекси, може да се направи извод, че натовареността на полицейските служители, особено в летния сезон, е

---

³⁸ <https://www.mvr.sdvr>

голяма³⁹. Видно от статистическите данни в областта се извършват разнообразни по вид престъпления и нарушения.

Област Варна е третата по брой на населението област. Разположена е на брега на Черно море, заема площ от 3820 кв. км. и е с население от 475 074 души. Обособени са 159 (сто, петдесет и девет) населени места в 12 (дванадесет) общини. Град Варна е трети по големина в страната с население от 348 594 души. Същият е многофункционален транспортен възел с международно значение, важен туристически и просветен център, изходна точка за курортите по Северното Черноморие, главен университетски здравен център⁴⁰. В тази връзка географското местоположение, инфраструктура и икономика са предпоставка за извършването на голям брой и различни по вид престъпни деяния.

Област Пловдив е разположена в централната част на Южна България на площ от 5972,2 кв.м. и население от 662 907 души. На територията ѝ са обособени 18 общини. Град Пловдив е вторият по големина град с страната, което го нарежда на второ място след столицата. Областта се развива динамично предвид добре развитата многопрофилна индустрия, туризма и информационните технологии. Специфично за областта е етническото разнообразие на населението⁴¹.

Анкетираните служители са полицейски органи от отдел „Криминална полиция“, отдел „Икономическа полиция“ и „Охранителна полиция“.

Извадката от изследвани лица, определени чрез случаен подбор, осигурява равен шанс на всяко лице да попадне в извадката. Изискването за случаен подбор е изключително важно, тъй като само при случаен подбор може да се използва теорията на вероятностите, с чиято помощ се доказва, че структурата на извадката е приблизително еднаква на структурата на генералната съвкупност. Изследването не претендира за представителност спрямо цялата генерална съвкупност, но броят на анкетите - 930 (деветстотин и тридесет) е достатъчен и е възприето, че резултатите са валидни, за да се направят изводи.

По същество цялостното дисертационно изследване е ситуирано върху слабо изучени процеси, явления и обекти в българската наука и практика - същност, правна регламентация и организация на дейност при използването на физическа сила и помощни средства от полицейските органи на Република България, които са предпоставка за нови дискуссионни полета и по-пълното изучаване на изследвания предмет.

---

³⁹ Областна администрация - Бургас - <https://www.bs.government.bg>

⁴⁰ Областна администрация - Варна - <https://www.vn.government.bg>

⁴¹ Областна администрация - Пловдив - <https://www.pd.government.bg>

В Раздел втори е направен анализ и оценка на резултатите от емпиричното изследване. Емпиричното изследването потвърди основната теза за необходимост от извеждане на определения на основни понятия, промени в правната регламентация и подобряване на организацията, свързана с обучението на полицейските служители.

Необходимостта от изясняване и анализиране на основните понятия, свързани със същността на използването на физическа сила и помощни средства, е подкрепено от 58 % от анкетираните полицейски служители.

72 % от анкетираните полицейски служители са отговорили положително на поставения въпрос относно необходимостта от изясняване и предефиниране на понятието „Абсолютна необходимост“. Ето защо е направен подробен анализ и извод, че полицейските органи прилагат това правомощие като крайна мярка.

70 % от анкетираните полицейски служители са подкрепили направеното предложение за преразглеждане на регламентираните хипотези в ЗМВР, даващи основание да се използват физическа сила и помощни средства. В тази връзка е направен извод, че е необходимо изменение и допълнение на Закона за МВР с цел по-ефективно и законосъобразно изпълнение на служебните задължения от полицейските органи на Република България.

70 % от респондентите са отговорили положително на поставения въпрос дали е уместно да се приеме нормативен акт, който да регламентира всички въпроси, свързани с прилагането на това полицейско правомощие. В тази връзка за в бъдеще се поставя именно такава цел.

76 % от респондентите са отговорили положително на поставения въпрос дали смятат за необходимо регламентирането на неизбежната отбрана, като част от хипотезите, даващи основание за използването на физическа сила и помощни средства от полицейските органи. Направено е аргументирано предложение за изменение и допълнение на Закона за МВР, като бъдат отменени разпоредбите на чл. 85, ал. 1, т. 5 и 8 от ЗМВР (нападения срещу граждани и полицейски органи и нападения на сгради, помещения, съоръжения и транспортни средства) и се регламентира неизбежната отбрана като част от хипотезите за използване на физическа сила и помощни средства.

73 % от анкетираните полицейски служители подкрепят възстановяването на краткосрочните присъствени курсове с откъсване от работата, което ще доведе до законосъобразно, целесъобразно и ефективно използване на физическа сила и помощни средства от полицейските органи на Република България.

53 % от анкетираните полицейски служители са заявили, че взаимодействието между двете институции по отношение прилагането на полицейското правомощие не е на необходимото

ниво. В тази връзка за да няма негативен обществен отзвук по отношение прилагането на това специфично полицейско правомощие е отправена препоръка към съответните структури на Министерството на вътрешните работи и съдебните органи на Република България за предприемане на активни действия за разясняване на причините за използването на физическа сила и помощни средства в конкретните случаи, придобили широк обществен отзвук и резултатите от проведените действия по разследване по досъдебни производства, които се прекратяват поради липса на данни за извършено престъпление от полицейските служители - обект на разследване.

Видно от гореизложеното, направените предложения в настоящия дисертационен труд се подкрепят от по-голямата част от анкетиранияте полицейски органи на Република България.

III. Заключение:

В дисертационния труд са направени следните обобщения, изводи и препоръки:

1. Основанията за прилагането на това специфично полицейско правомощие са регламентирани в закон. Законодателят изрично е определил случаите, при които използването на физическа сила и помощни средства от страна на полицейските органи е възможно;

2. Прилагането на това правомощие е допустимо само при изпълнение на служебните задължения и при наличието на абсолютна необходимост.

3. При регламентирането на основанията за използване на физическа сила и помощни средства, законодателят умишлено е използвал думата „могат“, което показва, че прилагането на това специфично правомощие от полицейските служители е възможност, предоставена на оперативната самостоятелност на всеки полицейски служител и е допустима само при наличието на конкретните хипотези;

4. В Закона за МВР, както и в други нормативни актове, не са посочени легални определения на понятията „физическа сила“, „помощно средство“, „използване на физическа сила от полицейските органи“, „използване на помощни средства от полицейските органи“, „използване на физическа сила и помощни средства от полицейските органи“.

58 % от анкетиранияте служители от полицейските структури са отговорили положително на въпроса, свързан с необходимостта от дефинирането на тези понятия и в тази връзка са направени конкретни предложения:

4.1. Определение на понятието „Физическа сила“:

„Телесна дейност, характеризираща се с посока и скорост на движенията на крайниците и тялото с цел въздействие върху субект“.

4.2. Определение на правомощието „Използване на физическа сила от полицейските органи“:

„Прилагане на законно право при опазване на обществения ред и противодействие на престъпността, при което чрез несмъртоносна и разумно необходима телесна дейност, полицейските органи могат да въздействат физически върху правонарушител с цел преустановяване на извършваното от същия незаконосъобразното деяние“.

4.3. Определение на понятието „Помощно средство“:

„Вещ, която има самостоятелно съществуване и може да бъде физически използвана за постигане на определена цел“.

4.4. Определение на правомощието „Използване на помощни средства от полицейските органи“:

„Прилагане на законно право при опазване на обществения ред и противодействие на престъпността, при което чрез използване на помощни средства, полицейските органи могат да въздействат физически върху правонарушител с цел преустановяване на извършваното от същия незаконосъобразното деяние“.

4.5. Определение на правомощието „Използване на физическа сила и помощни средства от полицейските органи“:

„Прилагане на законно право при опазване на обществения ред и противодействие на престъпността, при което е допустимо чрез използване на несмъртоносна, разумно необходима телесна дейност и помощни средства, полицейските органи да въздействат физически върху правонарушител с цел преустановяване на извършваното от същия незаконосъобразното деяние“;

5. Законодателят е регламентирал конкретни хипотези, при които е допустимо използването на физическа сила и помощни средства от полицейските органи в Република България.

Към настоящия момент, така регламентирани основанията за използване на физическа сила и помощни средства не обхващат във възможно най-изчерпателен обем ситуацияите, в които могат да попаднат полицейските служители и в тази връзка, са предложени следните хипотези, при които полицейските органи да могат използват физическа сила и помощни средства:

1. Противодействие или отказ да се изпълни законно разпореждане;
2. Задържане на правонарушител, който не се подчинява или оказва съпротива;
3. Конвоиране на лице;

4. Оказване на съдействие на други държавни органи или длъжностни лица, включително контролорите на Европейската комисия, на които противозаконно се пречи да изпълнят

задълженията си;

5. Освобождаване на заложници;
6. При нарушение на обществения ред;
7. Неизбежна отбрана и крайна необходимост;
8. Освобождаване на незаконно заети обекти, ако им е разпоредено от компетентен орган;
9. Вземане на мерки за осигуряване на лична безопасност.

Предложено е да се разшири обхватът на чл. 86, ал. 1 от Закона за МВР, като се регламентира, че физическа сила и помощни средства се използват след предупреждение с изключение на случаите на внезапно нападение, при освобождаване на заложници, неизбежна отбрана и крайна необходимост.

Възприето е, че следва да бъдат отменени ал. 3 и ал. 7 от чл. 86 от Закона за МВР, като аргументите в тази насока са подробно изложени по-горе в настоящето изследване;

6. Това специфично правомощие се прилага задължително след отправяне на ясно и недвусмислено предупреждение. Целта е да се осигури максимална защита на живота и здравето на правонарушителите, като им се предостави възможност сами да се откажат от извършването или довършването на незаконосъобразното деяние. Изключение са случаите на внезапно нападение и при освобождаване на заложници;

7. Преди да се използва физическа сила и помощни средства, полицейският орган следва да направи бърза оценка на фактическата обстановка, да определи какъв е характерът и опасността на нарушението на обществения ред и личността на правонарушителя. Това означава, че решението за прилагането на това правомощие се предхожда от анализ на фактическата обстановка, извършван в изключително кратък период от време, в условията на напрежение, липса на достатъчно информация и не на последно място предположение за поведението и реакцията на правонарушителя спрямо действията на полицейския служител. В такава обстановка е вменено и се очаква от служителите с полицейски правомощия да вземат бързо, адекватно и законосъобразно решение за използване на физическа сила и помощни средства;

8. При използването на физическа сила и помощни средства, полицейският служител има задължение да опази живота и здравето на лицата, срещу които са насочени, което ясно показва, че при изпълнение на служебните си задължения полицейските органи нямат за цел увреждане на живота и здравето на правонарушителите, а преустановяване извършването на противоправна им дейност;

9. Използването на физическа сила и помощни средства се преустановява незабавно след постигане на целта, което означава, че законодателят е имал за цел още веднъж да осигури

максимална защита на живота и здравето на правонарушителите;

10. Особена защита на живота и здравето е предвидена спрямо видимо малолетните лица и бременните жени, като е въведена забрана за използването на физическа сила и помощни средства спрямо тях. Освен в случаите на масови безредици, когато са изчерпани всички други средства;

11. За разлика от нормите в ЗНМ от 1976 г., към настоящия момент законодателят не е установил изискване за използване на физическа сила, след което, ако това се окаже безрезултатно, да се използват помощни средства. В този смисъл, използването на физическа сила и помощни средства може да се прилага както кумулативно, така и алтернативно⁴²;

12. Редът за използването на физическа сила и помощни средства е регламентиран в Наредба № 8121з-418/14.03.2017 г. и Методическите указания за използване на различни видове техники за използване на физическа сила и помощни средства, технически характеристики и правила за безопасност при употребата и съхранението им, утвърдени със заповед на министъра на вътрешните работи № 8121з-904 от 01.08.2018 г.;

13. Регламентирани са видовете помощни средства, които полицейските органи могат да използват:

- белезници;
- усмирителни ризи;
- палки и прибори;
- химически вещества, утвърдени от министъра на здравеопазването;
- служебни животни - кучета и коне;
- халосни патрони; патрони с гумени, пластмасови и шокови куршуми;
- устройства за принудително спиране на превозни средства;
- устройства за отваряне на помещения;
- светлинни и звукови устройства с отвличащо въздействие;
- водометни и въздухоструйни машини;
- бронирани машини.

14. При използването на някои от помощните средства е въведено изискване за наличие на разпореждане от ръководителя на операцията, старшия на екипа или на оперативния дежурен от ОДЦ/ОДЧ;

15. Използването на физическа сила и помощни средства е свързано с оформянето на

---

⁴² Тимчев, Л. Правомощия на полицейските органи по Закона за МВР. УИ „Академия на МВР“, С., 2020 г., с. 203.

съответната документация (докладна записка). Това е една от гаранциите за ефективна защита правата и свободите на лицата, спрямо които се прилага.

В същата подробно се описват всички факти и обстоятелства - кога и какво правонарушение е било извършвано/извършено, от кои лица, какъв е бил характерът и степента на обществената опасност, какви конкретни действия са били извършени от полицейския служител и спрямо кого, какъв е бил резултатът;

16. От анализа на организацията на дейността на другите органи, на които е предоставена възможност за използване на физическа сила и помощни средства, е видно, че е налице сходство с тази на полицейските органи. Това означава, че при изпълнение на служебните им задължения по идентичен начин се цели ефективност и законосъобразност, като се гарантират и зачитат правата и свободите на лицата, срещу които се прилага това правомощие;

17. Отправена е препоръка за възстановяване на едноседмичните курсове за обучение както на изпълнителския, така и на ръководния състав на МВР с полицейски правомощия с цел ефективно и законосъобразно използване на физическа сила и помощни средства, с откъсване от работата.

Необходимо е обучение не само на теория, а и на практика, като се изследват подробно случаите на използване на физическа сила и помощни средства, както като пропуски, неправилно или незаконосъобразно вземане на решение и прилагане на правомощието, така и като добри практики. Целта е служителите да придобият знания и опит, които ще могат да приложат за в бъдеще, без да им липсва увереност в действията.

Във връзка с обучението, но и с цел гарантиране на прозрачност на действията на полицейските органи, е направено и предложение за използване на камери на униформите на полицейските служители. След подробен анализ на съдържанието на видеозаписите ще е обективно възможно да се изведат изводи кога и при какви ситуации, най-често незаконосъобразно се използва физическа сила и помощни средства и ще е налице възможност обучените полицейски органи да не извършват такива действия за в бъдеще. Ще е възможно да се наблюдават реални действия в реални ситуации с цел ефективно обучение на полицейските служители.

Видеонаблюдението ще осигури до голяма степен защита на правата на гражданите и ще е налице още една възможност за установяване на факти и обстоятелства при възникнали спорни ситуации - дали полицейските служители са използвали законосъобразно физическа сила и помощни средства или не.

18. Предвид негативния обществен отзвук по отношение на използването на физическа сила и помощни средства от полицейските органи, е направено предложение, дирекция „Пресцентър“ в Министерството на вътрешните работи да предприема активни действия за разясняване на причините за използването на физическа сила и помощни средства в конкретните случаи, придобили широк обществен отзвук. Това ще доведе до успокояване на обществото и ще предотврати разпространението на слухове и коментари, съдържащи невярна информация. Ще се повиши имиджът на служителите от Министерството на вътрешните работи. Ще се разясни, че прилагането на полицейските правомощия е в интерес на обществото, опазването на обществения ред и противодействието на престъпността, като в тази връзка нямат за цел нанасяне на вреди на гражданите в противоречие с конституционно установения правов ред в Република България;

19. Направен е подробен анализ на действащите международноправни и вътрешноправни актове. На тази основа е направен изводът, че не съществува общ (универсален) нормативен акт, който да регламентира всички въпроси, свързани с прилагането на това полицейско правомощие. Това многообразие от закони и подзакони международноправни и вътрешноправни нормативни актове затруднява не само познаването, но и прилагането им. Именно на тази основа са направени горепосочените предложения за промяна, с оглед повишаване ефективността в дейността по опазването на обществения ред, противодействието на престъпността и зачитане и гарантиране основните права и свободи на всички лица, намиращи се под юрисдикцията на страната;

20. С оглед последващо доусъвършенстване на горепосочените предложения, касаещи теоретичните, правни и организационни аспекти на правомощието - използване на физическа сила и помощни средства от полицейските органи в Република България, за в бъдеще е поставена цел да се проучи по-задълбочено чуждестранната нормативна уредба и организация на дейност на полицейските служители. Ще бъде разработен проект на нормативен акт, който да съдържа всички въпроси, свързани с използването на физическа сила и помощни средства от полицейските органи на Република България;

21. Методология, характеристика и ограничения на емпиричното изследване:

С цел аprobация на предложенията в настоящия дисертационен труд, касаещи теоретичните, правни и организационни аспекти на правомощието - използване на физическа сила и помощни средства от полицейските органи в Република България, е проведено самостоятелно емпирично изследване.

За целта е изготвено писмено предложение до Главния секретар на Министерството на вътрешните работи чрез директора на Главна дирекция „Национална полиция“. Изпратено е

писмо до директорите на Главна дирекция „Жандармерия, специални операции и борба с тероризма“, Столична дирекция на вътрешните работи и трите най-големи областни дирекции на МВР - Бургас, Варна и Пловдив ведно с приложената към дисертационния труд анкета.

Емпиричното изследване е проведено в периода м. октомври 2022 г. - м. ноември 2022 г., като са получени общо 930 (деветстотин и тридесет) броя анкети. Резултатите от същите са използвани за целите на дисертационния труд.

Необходимо е да се отбележи, че целта на емпиричното изследване е пряко подчинена на целта и задачите по темата „Използване на физическа сила и помощни средства от полицейските органи в Република България“, а именно чрез анализ на основните понятия, нормативни актове и документи, а също и дейността на полицейските служители при използването на физическа сила и помощни средства, да се разработят научнообосновани предложения за нейното усъвършенстване както от теоретична и правна, така и от организационна гледна точка.

IV. НАУЧНИ И НАУЧНО-ПРИЛОЖНИ ПРИНОСИ.

1. Анализирани са основните теоретични аспекти на използването на физическа сила и помощни средства от полицейските органи в Република България. На тази основа са предложени определения на понятията „физическа сила“, „помощно средство“, „използване на физическа сила от полицейските органи“, „използване на помощни средства от полицейските органи“, „използване на физическа сила и помощни средства от полицейските органи“;

2. Мотивирана е необходимостта от преразглеждане изчерпателността на съществуващите хипотези, даващи основание на полицейските органи да използват физическа сила и помощни средства. В тази връзка са направени конкретни предложения за изменение и допълнение на Закона за Министерството на вътрешните работи;

3. Подчертана е необходимостта от възстановяването на обучението, свързано с използването на физическа сила и помощни средства от полицейските органи в рамките на едноседмични курсове с откъсване от работното място.

4. Във връзка с обучението, но и с цел гарантиране на прозрачност на действията на полицейските органи, е направено предложение за използване на камери на униформите на полицейските служители, особено по отношение на отговорните за опазването на обществения ред и правата на гражданите при провеждането на масови мероприятия. Видеонаблюдението ще осигури до голяма степен защита на правата на гражданите и ще е налице още една възможност за установяване на факти и обстоятелства при възникнали спорни ситуации - дали полицейските служители са използвали законосъобразно физическа сила и помощни средства или не.

5. Координацията и взаимодействието между полицейските органи, прокуратурата, съда и самите граждани като общество са необходимо условие за постигане на положителни резултати при противодействието на престъпността и опазването на обществения ред в страната в контекста на защитата на основните права и свободи на всички лица, намиращи се под юрисдикцията на Република България. В тази връзка е направено предложение дирекция „Пресцентър“ в Министерството на вътрешните работи да предприема активни действия за разясняване на причините за използването на физическа сила и помощни средства в конкретните случаи, придобили широк обществен отзвук. Това ще доведе до повишаване на имиджа на служителите от Министерството на вътрешните работи и ще се разясни, че прилагането на полицейските правомощия е в интерес на обществото, опазването на обществения ред и противодействието на престъпността, като в тази връзка нямат за цел нанасяне на вреди на гражданите в противоречие с конституционно установения правов ред в Република България.

ПУБЛИКАЦИИ ПО ТЕМАТА НА ДИСЕРТАЦИЯТА

1. Учебник по полицейско право, УИ АМВР, София, 2018 г., ISBN 978-954-348-154-5, тема 21, стр. 280.

2. Списание „Право, Политика, Администрация“, УИ ЮЗУ „Неофит Рилски“, Благоевград, Том 9, бр. 2, 2022 г., ISSN 2367-4601, тема „Теоретични аспекти на използването на физическа сила и помощни средства от полицейските органи на Република България“, стр. 95;

3. Списание „Политика и сигурност“, Висше училище по сигурност и икономика“, Пловдив, 2023 г., ISSN 2815-3324, тема „THEORETICAL AND LEGAL ASPECTS OF THE RULES FOR THE USE OF PHYSICAL FORCE AND AIDS BY THE POLICE AUTHORITIES OF THE REPUBLIC OF BULGARIA”

SOUTHWEST UNIVERSITY “NEOPHYTE RILSKI”
BLAGOEVGRAD
FACULTY OF LAW AND HISTORY
Department of National Security and Public Administration

Elena Aleksandrova Kolcheva

**“USE OF PHYSICAL FORCE AND FACILITIES BY THE POLICE
AUTHORITIES IN THE REPUBLIC OF BULGARIA”**

**ABSTRACT
OF DISSERTATION**

For the acquisition of the educational and scientific degree “doctor”
in the field of higher education: 3. “Social, economic and legal sciences”, professional
direction: 3.7 “Administration and management”, scientific specialty: “Organization and
management outside the sphere of material production (management of the public
sphere)”

Supervisor:

Prof. Lubomir Kirilov Timchev, PhD

BLAGOEVGRAD

2024

The dissertation was discussed and referred for public defence by the Department of National Security and Public Administration of the Faculty of Law and History at the Southwest University “Neophyte Rilski” on 07.02.2024.

The total volume of the dissertation is 190 (one hundred and ninety) pages.

It contains an introduction, three chapters, a conclusion, scientific and scientific-applied contributions, bibliography, and appendices.

The list of cited and used literature includes 135 titles.

The public defence of the dissertation work will take place on 04.04.2024, at 11 a.m. in room 301 in Study Building No. 6 of Southwest University “Neophyte Rilski”.

I. GENERAL CHARACTERISTICS OF THE DISSERTATION RESEARCH.

The criminogenic situation in the Republic of Bulgaria has been very dynamic in recent years. The political and economic situation in the country is a prerequisite for the holding of more and more mass events of a different nature, which often turn into conflicts, both between the citizens themselves and between them and the law enforcement authorities.

In this regard, one of the priority strategies of the Republic of Bulgaria is the effective counteraction to crime⁴³.

The Ministry of the Interior is a state body which activity, according to the current Bulgarian legislation, is aimed at preventing crime, protecting the rights and freedoms of citizens, and preserving public order. In this sense, the police officers are given several powers in terms of type and nature⁴⁴.

It was concluded that in recent years, it was the dynamics in the socio-political and socio-economic situation in the country that gradually caused public interest in the powers of police officers, and more specifically in relation to the use of physical force and facilities. The society is particularly negative in establishing cases where the application of the power was illegal. This gives rise to mistrust of the police officers, and it can be reasonably assumed that now the bodies of the Ministry of Internal Affairs with police powers are performing their activities in a hostile social environment.

In this regard, the problem with the implementation of the regulations in the Law on the Ministry of Interior⁴⁵ police powers and protection of the fundamental rights and freedoms of citizens, is very relevant.

It was concluded that a key role in the lawful application of these specific police powers is the clear regulation of the prerequisites, in the presence of which no grounds for seeking criminal liability from the police officers arise⁴⁶.

---

⁴³ See Crime Prevention Strategy (2021 - 2030).

⁴⁴ See For more details on this issue, Chapter Five "Powers", Section I "Powers of Police Bodies", Ministry of Internal Affairs, final change and add. State Gazette, no. 62 of 05 August 2022.

⁴⁵ Pron. State Gazette, no. 53 of June 27, 2014, final change and add. State Gazette, no. 62 of 05 August 2022.

⁴⁶ See Timchev, L. Use of physical force, facilities by the police authorities and protection of the basic rights and freedoms of

The police officer should perform his duties in a way that excludes the possibility of confrontation and collision with the citizens. However, in practice there are several cases where obligations cannot be fulfilled in a peaceful manner based on negotiations and dialogue, leading to the use of physical force and facilities⁴⁷.

1. The relevance of the present study is determined by the increase in the number of incidents related to the use of physical force and facilities by police officers. It is accepted to consider the issue of the lawful application of this power by the police officers in the Republic of Bulgaria.

2. The aim of the dissertation is to develop scientifically based proposals for its improvement both theoretically, legally, and organizationally, by analysing the basic concepts, legal acts and documents, as well as the activity of police officers in the use of physical force and aids. point of view.

3. To realize the stated goal, the following main tasks have been set:

❖ to consider the main theoretical aspects related to the activity of police officers in the use of physical force and facilities.

❖ to analyse the DE LEGE LATA norms governing the use of physical force and facilities by police officers on an international and national scale.

❖ to analyse the organization of the activities of police officers in the application of this specific power.

❖ to study the experience of other countries, both in terms of legal regulation and work organization.

❖ to prepare proposals DE LEGE FERENDA, and for the organization of work of police officers in their activities to combat crime and protect public order in connection with the use of physical force and facilities.

4. The object of the study is the use of physical force and facilities by the police

---

citizens, UE “Academy of the Ministry of Interior”, S., 2011, p. 9.

⁴⁷ See Slavchev, B., An. Markova, Kr. Dilova. Training manual for police sergeants, Bulgarian Human Rights Lawyers Foundation, S., 2002, p. 68.

authorities in the Republic of Bulgaria, and the public relations arising in connection with this power.

5. The subject of the dissertation is the main theoretical, legal, and organizational aspects related to the use of physical force and facilities by the police authorities in the Republic of Bulgaria.

6. The main scientific thesis of the dissertation is based on the problems accompanying the grounds for using physical force and facilities, the lack of definitions of some of the basic concepts, and gaps in the organization of the activities of the police authorities. This necessitates the need to clarify the basic concepts, amend and supplement the legal regulations and improve the organization of activities with the aim of lawful and effective use of physical force and auxiliary means by the police authorities in the Republic of Bulgaria in combating crime, preserving public order, guaranteeing fundamental rights and freedoms of citizens, protection of their life and health.

Outside the scope of the work, the main tactical aspects, special police tactics, tactical actions in high-risk situations, crowd control and tactical thinking, which are the subject of development by other authors, remain⁴⁸.

It is necessary to note that in order to achieve the goal and tasks, an independent empirical study was conducted. A written proposal to the Chief Secretary of the Ministry of Interior, No. 3286p-53454/2022, through the Director of the General Directorate “National Police” was attached to the dissertation, because of which a letter was sent, No. 8121p- 21684/2022, to the directors of the following structures of the Ministry of the Interior:

- General Directorate “Gendarmerie, Special Operations and Combating Terrorism”.
- Metropolitan Directorate of Internal Affairs.

---

⁴⁸ In the present work, only some tactical aspects are considered. For more details on the issues of tactics, see: Stanchev, Iv. Special police tactics, S., 2005; Tactical actions in high-risk situations. S., 2003 and Tactical aspects of the use of physical force and facilities, S., 2008; Ferdov, St., Crowd Control, 2008 and Tactical Thinking, 2009.

- the three largest regional directorates of the Ministry of the Interior - Burgas, Varna, and Plovdiv.

Attached is a survey as the object of research is the opinion and attitudes of respondents who are employees with police powers from the largest structural units in the Ministry of Internal Affairs and in their daily activities in combating crime, protecting public order, protecting life and health of citizens, may use physical force and facilities.

The scope of the study is determined by the following parameters:

- ✓ Temporal - the empirical study was conducted in the period October 2022 November 2022.

- ✓ Territorial - the empirical study was conducted on the territory of the largest regional directorates of the Ministry of the Interior.

- ✓ Quantitative - a total of 930 (nine hundred and thirty) surveys were received.

The results of the conducted empirical research were used for the purposes of the dissertation work. They confirm the main thesis of the dissertation work, namely the need to derive definitions of basic concepts, changes in legal regulation and improvement of the organization related to the training of police officers.

The issue of the use of physical force and aids by police officers has both political and legal, theoretical, and practical significance. It was concluded that getting to know and studying them can be of scientific, practical, and cognitive interest not only for those working in this field, but also for the ordinary citizen.

The proposed scientific analysis of the legal acts, the basic concepts and the organization of work will help to optimize the activity of the competent state bodies in the application of the specific police authority.

With the present work, the author has tried to contribute to the theoretical, legal, and practical clarification of the various hypotheses in the application of this police power.

The development is in accordance with the changes in the legislation until December 2022.

II. CONTENTS OF THE DISSERTATION RESEARCH.

The dissertation research was developed in a volume of 190 (one hundred and ninety) pages. It contains an introduction, three chapters, a conclusion, contributions, bibliography, and appendices:

INTRODUCTION

Chapter One

THEORETICAL AND LEGAL ASPECTS OF THE USE OF PHYSICAL FORCE AND FACILITIES BY THE POLICE AUTHORITIES IN THE REPUBLIC OF BULGARIA 9

- 1. Theoretical aspects of the use of physical force and facilities by the police authorities in the Republic of Bulgaria. 17**
- 2. Legal aspects of the use of physical force and facilities by the police authorities in the Republic of Bulgaria: 25**

Chapter Two

ORGANIZATION OF THE ACTIVITIES OF THE POLICE AUTHORITIES IN THE REPUBLIC OF BULGARIA IN THE USE OF PHYSICAL FORCE AND FACILITIES

- 1. Peculiarities in the organization of the activity of the police authorities in the use of physical force. 75**
- 2. Peculiarities in the organization of the activities of the police authorities in the use of auxiliary means: 81**
- 3. Peculiarities in the organization of the activities of other bodies and organizations in the use of physical force and facilities: 108**

Chapter Three

EMPIRICAL STUDY OF THE USE OF PHYSICAL FORCE AND AUXILIARY MEANS BY THE POLICE AUTHORITIES IN THE REPUBLIC OF BULGARIA

1. Research methodology.	120
2. Analysis and evaluation of the results of the empirical research.	133
Conclusion	153
Scientific and scientific-applied contributions	161
Bibliography	163
Applications	
Documents related to the conducted empirical sociological research.	172
List of figures in the dissertation	181
List of publications on the topic of the dissertation	190

Chapter One “Theoretical and legal aspects of the use of physical force and facilities by the police authorities in the Republic of Bulgaria” contains two sections.

Section one “Theoretical aspects of the use of physical force and facilities by the police authorities in the Republic of Bulgaria “, contains a detailed analysis of the essence of the concepts “Physical force” and “Facilities”.

Now, Bulgarian legislation does not regulate definitions for the terms above, in view of which a comprehensive analysis of the essence of the words “physical”, “force”, and “facilities” was made with the aim of subsequently making a proposal for the definition of the authority “Use of physical force and facilities by the police authorities in the Republic of Bulgaria”.

The term “Physical Force” is defined as “Bodily activity characterized by the direction and speed of movements of the limbs and body with the aim of influencing a

subject”.

In this regard, the following proposal was made to define the essence of the power “Use of physical force by police authorities”:

Enforcement of law in the preservation of public order and the prevention of crime, in which, by means of non-lethal and reasonably necessary physical activity, police authorities may physically affect an offender in order to stop the unlawful act being committed by him.”

The characteristic of the concept is defined as follows:

First, the use of physical force by police officers is a power⁴⁹ that has been granted to the bodies of the Ministry of Internal Affairs for the purpose of carrying out specific activities - combating crime and protecting public order. In this sense, this activity is lawful, despite the physical impact on an offender, because the aim is to stop the illegal act of the same and subsequent control.

Second, the police officer influences the addressee initially verbally to fulfill the relevant police order - to perform or refrain from performing a certain action. In cases where persuasion, counselling and warning prove ineffective, the use of physical force is legally permitted.

Third, the physical force used must be reasonably necessary and non-lethal. In other words, a police officer may use physical force that is reasonably necessary to stop the illegal activity being carried out and will not cause death or serious physical harm to the offender.

In the dissertation, the author defined the concept of “Facility” as “Things that has an independent existence and can be physically used to achieve a certain goal.”

In this regard, the following proposal has been made to define the essence of the power “Use of facilities by the police authorities”:

---

⁴⁹ For a more detailed explanation of the essence of the concept of “authority”, see Timchev, L. Powers of police authorities under the Law on the Ministry of Internal Affairs, S., 2020, p. 19.

“In the application of a legal right in the observance of public order and the prevention of crime, in which, through the use of facilities, the police authorities can physically affect the offender in order to stop the commission of the same illegal act.”

The characteristic of this concept is defined as follows:

First, like the use of physical force, the legitimate use of an aid is also a power of bodies whose activity is legally regulated.

Second, the regulatory framework is exhaustive in terms of the types of facilities and the grounds for which their use is permissible. In this sense, this activity is lawful, despite the physical impact on the offenders through facilities, because the aim is to stop the illegal act of the same and subsequent control.

Third, the clarification of the concept of “facilities” is important for regulating the nature of the authority, the grounds for its application and the practical organization of the activities of police officers⁵⁰.

Given the above, following the stated theoretical positions, the author has made a proposal for the following definition of the authority “Use of physical force and facilities by the police authorities”:

“Enforcement of legal law in the protection of public order and countering crime, in which it is permissible, through the use of non-lethal, reasonably necessary physical activity and facilities, for the police authorities to physically affect offenders in order to stop the unlawful act committed by them.”

Section two “Legal aspects of the use of physical force and facilities by the police authorities in the Republic of Bulgaria” contains, first of all, a brief historical review of the normative acts in which, in the period from 1937, the grounds and conditions for the application of the authority were regulated.

---

⁵⁰ See Timchev, L. Powers of the police authorities under the Law on the Ministry of Internal Affairs, UE “Academy of the Ministry of Internal Affairs”, S., 20, pp. 42-44.

Subsequently, in the dissertation, the main international legal acts are noted with a brief description, in which the various requirements regarding the use of physical force and facilities are regulated:

- The Universal Declaration of Human Rights⁵¹.
- The Convention Against Torture and Other Forms of Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment⁵².
- The Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms⁵³.
- The Code of Conduct for Officials in Maintaining the Legal Order⁵⁴.
- The International Covenant on Civil and Political Rights⁵⁵.

All the legal acts, without being exhaustively listed, aim to protect the rights and freedoms of citizens by unifying the legal regulation and the organization of effective countermeasures against their violation.

Subsequently, in the dissertation, an analysis of the Bulgarian legislation was carried out, which is relevant to the use of physical force and facilities by the police authorities.

The main legal act, in which the authority is regulated in detail, is the Law on the Ministry of Internal Affairs (LMIA).

According to Art. 85, para. 1 of the LMIA, the employees of the Ministry of Internal Affairs with police powers may use physical force and facilities in the performance of their official functions only when this is absolutely necessary. Because the purpose of the Bulgarian legislation is to limit the possibilities for the unjustified use of physical force and facilities by the police officers, specific scenarios are regulated in which the application of this power is legally permissible.

---

⁵¹ Adopted by the UN General Assembly on 10.12.1948.

⁵² Adopted on 10.12.1984. Ratified by Decree No. 3384 of the State Council of 09.10.1986. Promulgation. State Gazette, no. 42 of 1988, amended and add. State Gazette, no. 19 of 1995.

⁵³ Pron. State Gazette, no. 80 of 1992, final change State Gazette, no. 38 of 2010.

⁵⁴ Adopted by the UN General Assembly with resolution 34/169 and approved on 17.12.1979.

⁵⁵ See Arabadzhiyski N. Administrative legal status of persons detained by the police authorities, Academy of Internal Affairs of the Ministry of Internal Affairs, S., 2006, p. 25.

In the dissertation, an analysis of the hypotheses and proposals for amendments and additions to the regulations was made.

Regarding the provisions of Art. 85, para. 1, items 1 and 2 of the LMIA:

- use of physical force and facilities by police authorities when resisting or refusing to comply with a lawful order and

- detention of an offender who disobeys or resists a police authority, consent is expressed regarding the justification for regulating the same in this way.

Regarding Art. 85, para. 1, item 3 of the LMIA - use of physical force and facilities by the police authorities when escorting a person or when trying to escape, endanger his life or the lives of other persons, a proposal for amendment was made - “use of physical force and aids by police authorities in escorting a person”.

According to the author, the attempt to escape, as well as the encroachment on one's own or another's life, are an explanation, because when escorting a person, the main goal of the police officers is precisely to prevent the same person from escaping, encroaching on one's own life or the life of another other persons. It is also possible that another type of emergency may arise (attack on the convoy, indications that the convoy may be thwarted, etc.), in view of which the above proposal is more correct.

Regarding the provision of Art. 85, para. 1, item 4 - use of physical force and facilities by the police authorities when providing assistance to other state bodies or officials, including the controllers of the European Commission, who are unlawfully prevented from fulfilling their duties, a detailed analysis was made and again agreement with the regulation of the same has been expressed. Particular attention was paid to the orders for the use of physical force and facilities by the police authorities in attacks against citizens and police authorities (Article 85, paragraph 1, item 5 of the Ministry of Internal Affairs Law), and in attacks on buildings, premises, facilities and means of transport (art. 85, para. 1, item 8 of the Ministry of Internal Affairs Law).

The analysis of the two hypotheses shows that there is the same illegal act - assault. It is noted that the difference between the two norms is only in the object of protection -

citizens, police authorities, buildings, premises, facilities and means of transport. In this regard, an initial proposal was made to combine the two hypotheses into one hypothesis, and subsequently it was adopted for even more correctness to drop them and regulate the institutes of “Inevitable Defence” and “Extreme Necessity”⁵⁶.

The next hypothesis - use of physical force and facilities by the police authorities in the release of hostages (Art. 85, para. 1, item 6 of the Ministry of Internal Affairs Law) concerns the presence of a high-risk situation, implies the participation of more than one police officer and is quite reasonable to be regulated as a basis for the application of this power.

As a result of analysis of the hypothesis of Art. 85, para. 1, item 7 - use of physical force and facilities by police authorities in case of group violations of public order, a proposal was made for editing by deleting the word “group”. It was concluded that the police authorities should be able to use physical force and facilities in any violation of public order, not only in group ones. There are situations where even if there is only one person, it can be just as dangerous as two people (when using narcotic substances, alcohol, etc.). The author has assumed that the proposed change is fundamentally more correct because a violation of public order is sufficient for the use of physical force and facilities if there is an absolute necessity⁵⁷.

Regarding the release of illegally occupied objects, if they are ordered by a competent authority (Art. 85, para. 1, item 9 of the Ministry of Internal Affairs Law), it is noted that, subject to mandatory compliance with the requirement of absolute necessity, it is permissible for police officers to use physical force and facilities with a view to fulfilling their statutory functions.

In the case of illegal occupation of an object, the police authorities should issue a police order with a view to vacating the object. Given the essence of the already

---

⁵⁶ See Timchev, L. Powers of police authorities under the Law on the Ministry of Internal Affairs, UE “Academy of the Ministry of Internal Affairs”, S., 2020, p. 195.

⁵⁷ See Timchev, L. Use of physical force, facilities and weapons by the police authorities and protection of the fundamental rights and freedoms of citizens, UE “Academy of the Ministry of Interior”, S., 2011, p. 34. Powers of the police authorities under the Law on Ministry of Interior, S., 2020.

considered hypothesis in Art. 85, para. 1, item 1 of the Ministry of Interior Law, where it is regulated that in case of opposition or refusal to comply with a legal order, the police authorities may use physical force and facilities, it is rightly noted that there are two analogous provisions. In this sense, it was concluded that the regulation of an independent basis for the application of this police power in the hypothesis of Art. 85, para. 1, item 9 of the LMIA is not necessary⁵⁸.

In the dissertation, regarding the last hypothesis - taking measures to ensure personal safety under Art. 75, para. 2 (art. 85, para. 1, item 10 of the LMIA) states that the measures to ensure personal safety should not be limited only to the inspection of belongings and objects. A proposal was made to drop the specifics, namely the connection with Art. 75, para. 2 of the Ministry of Interior Law, and to regulate only the possibility of taking safety measures. It was concluded that in this way greater freedom will be given in the actions of the police officers, in their activity to counter crime and the protection of order in the country and a more complete protection of the basic rights and freedoms of the citizens.

As already stated above, given the fact that the use of physical force and facilities is applied by the police authorities most often in the event of an attack, in the dissertation the “Inevitable defence” institute was analysed in detail and a proposal was made to regulate it as grounds for the use of physical force and facilities.

Inevitable defense is the most common in practice and the most researched in theory circumstance, excluding the public danger and illegality of the act⁵⁹.

There are two main functions of this institute. First, it fulfills a particularly important role “for the timely repulsion of encroachments against state and public interests, against the person or against the legal rights of citizens”.

---

⁵⁸ See Timchev, L. Use of physical force, facilities and weapons by the police authorities and protection of the fundamental rights and freedoms of citizens, UE “Academy of the Ministry of Interior”, S., 2011, p. 35. Powers of the police authorities under the Law for the Ministry of the Interior, S., 2020.

⁵⁹ See Timchev, L. Powers of the police authorities and protection of the rights and freedoms of citizens, UE “Academy of the Ministry of Internal Affairs”, S., 2009, p. 212. Powers of the police authorities under the Law on the Ministry of Internal Affairs, S., 2020.

Second, through the inevitable defence, the criminal law involves and activates the community in the counteraction of crimes and offences⁶⁰.

It was concluded that, by its nature, “inevitable defence” is a criminal law institution that concerns all persons under the jurisdiction of the Republic of Bulgaria, including the police authorities in the performance of their official duties.

In the event of an unlawful attack against the public, the police authorities, by virtue of their statutory duties, should imperatively stop the attack, using physical force and facilities if absolutely necessary. Therefore, if the police officers do not act actively enough or do not act at all, they can be responsible for official crime. As in ordinary cases of unavoidable defense, here too there may be excesses - a mistake about the reality of the encroachment, exceeding the rights in the performance of official duties, etc., as a result of which death, bodily injury or other damages are caused. As the police authorities act *ex officio* in the protection of public interests, persons and rights and citizens, it must be assumed that in these cases they are in a position of unavoidable defense and in any excess that occurs the question of their responsibility must be judged on the basis of the general principles of unavoidable defense, respectively, apparent unavoidable defense, exceeding the limits of unavoidable defense, etc. To hold otherwise, that the police officers in these cases are not in self-defense, would be to place them in a much worse position than other persons, who in such cases bear much less criminal responsibility. In practice, this would lead (for example, in the case of a mistake about the reality of the attack or exceeding the rights in law, or regulations when repelling an attack accompanied by causing death or bodily harm) to be criminally liable for qualified murder or qualified bodily harm, etc. .., which is incorrect because the police authorities are obliged to protect the attacked object in the event of an attack⁶¹.

It is indisputable that police officers can be the subject of unavoidable defense, but in this case, another circumstance justifying the act is added - the performance of a legally

---

⁶⁰ See Mihailov D. Problems of criminal law, General part. Seela. S. 2007, p. 297.

⁶¹ See Decree No. 12 of 1973 by n.d. No. 11/73 of the Plenum of the Supreme Court.

regulated activity to protect public order and combat crime. It is this circumstance that has a wider scope and to which the inevitable defense should be treated as a special to general institution. In other words, they cannot have simultaneous action. Thus, if the conditions of Art. 12 of the Criminal Code and the attack is personal against them, the behavior of the officials will be considered as inevitable defense, and when they are aimed at protecting public order and countering crime, their actions will be following the law. In this regard, the author has proposed that the Ministry of Foreign Affairs explicitly regulate unavoidable defense as a basis for the performance of official duties⁶².

In addition to “Inevitable Defense”, a proposal was also made that “Extreme Necessity” should also be regulated in the Ministry of Interior, as a basis for the use of physical force and facilities.

The same is the second classic circumstance that justifies the act from an objective point of view and excludes the criminal nature of the same. Historically, this institute developed as a variety of inevitable defense in the gradual expansion of the circle of dangerous circumstances beyond the attack, from which it was definitively distinguished in the Middle Ages.

The extreme necessity arises in the presence of a danger that is immediate and threatens with damage to state or public interests, as well as personal or property assets.

The subject of the rescue act can be any person, including official or official ones⁶³.

It was concluded that, compared to unavoidable defense, extreme necessity less often arises as a reason for the use of physical force and aids, but it is not rare that in order to fulfill his official duties in the pursuit and/or apprehension of an offender, the police officer damages vehicles or, in order to control a situation with a barricaded person, someone else's property is damaged in order to prevent more serious consequences.

---

⁶² See Ovcharov M. Circumstances excluding the public danger of the act under Bulgarian criminal law, Siela Norma AD, S., 2022, p. 120.

⁶³ See Ovcharov M. Circumstances excluding the public danger of the act under Bulgarian criminal law, Siela Norma AD, S., 2022, p. 180.

In the dissertation, for the purpose of comparison, an analysis was also made of the grounds for the use of physical force and facilities by other bodies and organizations, as follows:

- from the employees of the State Agency “National Security”, where there is only a difference in the number of hypotheses, which are fewer in the SANS Law⁶⁴, given the functional competence of the employees.

- by the sergeants and officers of the National Security Service⁶⁵, where it is noted as specifics that special techniques and tricks have been added to physical strength and facilities.

- from the officers and sergeants of the “Military Police” service, where the regulation of the concept of “absolutely necessary force” makes a special impression. Identical to the regulated condition in Art. 86, para. 3 of the Law on the Ministry of Internal Affairs and the Law on the Military Police⁶⁶ regulate a concept that, by its very nature, has not been studied and it is not clarified what exact amount of physical force constitutes the so-called an absolutely necessary force.

In a dissertation study, it is stated that in the specialized international literature⁶⁷, physical force used by police authorities is defined as “The amount of effort required by the police to compel an unwilling subject to comply.” The concept of “Reasonably Necessary Force” is used, defined as the totality of the facts and circumstances which, at the moment when the police officer uses force, lead to the reasonable conclusion that force is necessary to the extent necessary.

In this regard, on the one hand, the author assumed that the legislator had in mind precisely the use of reasonably necessary force, but regulated it as “absolutely necessary force”, probably in connection with the condition for the use of physical force and auxiliary means - if absolutely necessary. On the other hand, here is also the place to note

---

⁶⁴ Pron. DV. No. 109 of December 20, 2007, final change and add. DV. no. 18 of March 1, 2024.

⁶⁵ See NSSL, published DV. no. 61 of 11 August 2015, final change DV. no. 84 of October 6, 2023.

⁶⁶ Pron. DV. no. 48 of June 24, 2011, final change and add. DV. no. 18 of March 1, 2024.

⁶⁷ See International Association of Chiefs of Police (IACP), 2001.

that the concept of “Absolutely Necessary Force” is related to the institution of unavoidable defense, and it can be interpreted that this is a condition so that the limits of unavoidable defense are not exceeded.

From here follows the author's reasonable conclusion that instead of regulating a new concept, with greater practical meaning, according to the Bulgarian legislation, there is the regulation of the Inevitable Defense, as a separate hypothesis and omission, as in para. 6 of Art. 18 of the Military Police Law, as well as para. 3 of Art. 86 of LMIA.

- by the employees of the Main Directorate “Execution of Punishments”, where as a shortcoming it was established that in the Law on Execution of Punishments and Detention⁶⁸ in custody in Art. 113 regulates the use of physical force, and in Art. 114 it is settled that the use of facilities is allowed when absolutely necessary, if the result cannot be achieved using physical force. In other words, it is not possible for the officer to judge in the particular situation whether to use physical force or facilities, but it is imperative to first use force and, if it does not achieve a result, then to use aids, which puts the timely and effective implementation at risk of official duties. In this regard, the author of the dissertation research has taken the view that in order to protect both the prisoners and the employees themselves, there should be no such condition, but as in the Law on the Ministry of Internal Affairs and the other aforementioned legal acts, the opportunity should be provided to the employee, in the conditions of his operational autonomy and depending on the situation, to consider whether to use physical force or facilities.

- by forest inspectors in the protection of forest territories, as the hypotheses in the Law on Forests⁶⁹ do not contain specifics that have not been analysed up to now.

- by the security team performing private security activity, where attention is paid to the regulation that aids are used only exceptionally when detaining a person, but also in the conditions of unavoidable defence and extreme necessity in the sense of the Criminal Code.

---

⁶⁸ Pron. DV. no. 25 of April 3, 2009, last amended DV. no. 84 of October 6, 2023.

⁶⁹ Pron. DV. no. 19 of March 8, 2011, final add. DV. no. 106 of December 22, 2023.

The author is of the opinion that providing the legal possibility to use facilities only in exceptional cases is incorrect, because in this way it limits the possibility of the security guard to perform his official duties in a timely and efficient manner. In order to protect the rights and interests of the protected sole trader or legal entity, the security guard should, in the conditions of his operational independence, depending on the factual situation, decide whether to perform his official duties using physical force or facilities, and not if the physical force does not achieve the corresponding result, to use facilities. In this way, there is a risk to the life and health of the guard, the guarded person or the destruction or damage of the guarded property, valuable shipment, cargo, etc.

It was also noted that for the first time in a law that regulates the activities of law enforcement bodies, the institutions of unavoidable defence and extreme necessity in the sense of the Criminal Code of the Republic of Bulgaria are regulated. In this regard, the author proposed that such a regulation should also be included in the above-mentioned laws⁷⁰.

In Chapter Two “Organization of the activity of the police authorities in the Republic of Bulgaria in the use of physical force and facilities” the organizational aspects of the use of physical force by police officers, as well as the features and purpose of the used facilities, have been studied and analyzed.

In Section one “Peculiarities in the organization of the activity of police authorities in the use of physical force” it is again emphasized that this power is an opportunity given to police officers to counteract the activity of persons who, in general, not only do not comply with the legislation, but and resist or disobey.

The basis of the use of physical force is the existence of a situation that falls under one of the hypotheses regulated in the Law on the Ministry of Internal Affairs. Then the premise arises for deciding whether it is absolutely necessary to apply this police power. Next, the police officer must very quickly assess the factual situation and assess what kind

---

⁷⁰ See PSAL, published DV. no. 10 of January 30, 2018, last change DV. no. 69 of 4 August 2020.

of force and intensity he will use to carry out his official duties. The decision as to what force should be used in each individual case is within the operational autonomy of the police officer, who performs an analysis of the factual situation, ignoring emotions, aggression, hostility, etc. of the offender or offenders when it is a group of persons. The legitimate and effective use of physical force depends on the organization and control of the application of this specific power, where, according to the author, there are currently a number of gaps. It is necessary for the police officers to be regularly trained in order to acquire knowledge and experience not only in the field of regulations, but also practical experience in the tactics and psychological aspect of this specific activity.

From this point of view, a proposal has been made for conducting trainings, during which employees acquire the habit, regardless of the conflict situation that has arisen, to be able to promptly assess the factual situation, assess whether there is an absolute necessity and take the most the right actions in order to fulfill their official duties. This is necessary both from the point of view of compliance with the legislation and from the point of view of the protection and guarantee of the rights and freedoms of all persons under the jurisdiction of the country. The purpose of the use of force should never be to inflict blows with the aim of killing the person. The objectives should be reduced to neutralizing him and handing him over to the judicial authorities for punishment.

In this regard, in addition to the availability of legal and tactical knowledge and skills, a proposal has been made to organize trainings, during which police officers are psychologically prepared to be able to ignore the negative attitude of the offender, aggression, provocation, etc., to acquire the ability to quickly navigate the situation, and not to make a hasty and illegal decision based on emotions.

Only well-prepared legally, psychologically, and well-versed police officers in the tactics and techniques of control and self-defense can perform their official duties in critical situations. The creation and maintenance of an effective organization and the constant improvement of the forms and methods of training and training of the employees should be the main duty of the management staff of the police.

It was concluded that it is necessary for police officers to be trained that a critical situation may arise at any moment during the performance of their official duties. In this regard, their confidence should be developed, and they should acquire the ability to assess the factual situation promptly and correctly, to assess whether the implementation of the specific task can be achieved only with the use of physical force and to choose the most correct way for the implementation of his official duty.

The same applies to the management team. In this regard, the author has made a proposal to organize regular trainings, during which cases of illegal use of physical force and aids and identified gaps in the activities and orders of the management team will be analyzed.

As a gap in the organization, it is perceived that the non-examination of the cases in which the use of physical force by the police authorities was necessary. Regardless of whether the decision was made correctly or not, whether force was used unlawfully or not, these cases should be analyzed by the management and executive staff in the relevant structure of the Ministry of Internal Affairs in order to familiarize with good practices and to identify gaps and errors etc., which in a future almost identical case may not be allowed.

In this regard, in order to carry out a real analysis of the situations in which physical force and facilities were used, to make relevant conclusions and proposals to be used in the training of police officers, a proposal was made to introduce the use of cameras, placed on the uniforms of the same.

Currently, such devices are used by traffic police officers, whose activities are related to traffic control, patrol police officers and part of the border uniform police officers. In some police structures of the Ministry of the Interior, videographers are also appointed, who, during mass events, videotape the risky and conflict situations, but according to the author, the measure is not effective enough.

The proposal made in this regard is to place a camera on the uniforms of the bodies of the Ministry of Internal Affairs, especially those participating in the protection of public order during mass events, which functionally performs video and audio recording. In this

way, it will be established what are the gaps in the activities of the police authorities, when they use physical force and aids illegally, as well as when these actions of theirs can be used as a good practice in training.

It can be reasonably concluded that if video surveillance is available during mass events, it will lead to ensuring the transparency of the actions of the Ministry of Internal Affairs, the protection of citizens' rights will be ensured to a large extent, and there will be more an opportunity to establish facts and circumstances in disputed situations - whether the police officers used lawful physical force and aids or not.

It was concluded that putting cameras on police uniforms would go a long way in preventing the unlawful use of physical force and facilities. On the one hand, there will be another guarantee for the protection of citizens' rights, and on the other, the citizens themselves will have the motivation to comply with the laws and certain levels of ethics in communicating with the authorities of the Ministry of Internal Affairs. It is perceived that with the possibility of recording the citizens and the actions of the police authorities, when they participate in mass events, the occurrence of incidents will be largely prevented.

Section two “Peculiarities in the organization of the activity of the police authorities in the use of auxiliary means” describes in detail the characteristics, purpose and peculiarities of the use of auxiliary means by the police authorities.

According to the provision of Art. 85, para. 3 of the Ministry of Interior's facilities are handcuffs; pacifier shirts; sticks and tools; chemical substances approved by the Minister of Health; service animals - dogs and horses; blanks; cartridges with rubber, plastic, and shock bullets; devices for forced stopping of vehicles; devices for opening premises; light and sound devices with a distracting effect; water jet and air jet machines.; armored vehicles.

The procedure for the use of physical force and facilities by the police officers of the Ministry of Internal Affairs is confirmed in Ordinance No. 8121h-418/14.03.2017⁷¹

---

⁷¹ Pron. State Gazette, no. 25 of March 24, 2017.

and Methodical instructions for the use of different types of techniques for the use of physical force and facilities, technical characteristics and rules for safety in their use and storage⁷², in relation to which the author took the liberty of noting that the use of the word “use” in the same should be replaced by “use”, as per the Law on the Ministry of Internal Affairs and as it considers, that is more correct.

An undifferentiated listing of the types of aids allows for the conclusion of their equality. In this regard, it was concluded that the police officer was given the opportunity, within his operational autonomy, to decide what aid to use in order to fulfill his official duties⁷³.

In the dissertation, special attention is paid to the rules that introduce specific obligations and conditions for the use of physical force and facilities by the police authorities:

- Obligation for police authorities to use physical force and facilities only when absolutely necessary.

According to Art. 85, para. 1 of the Ministry of Internal Affairs, the employees of the Ministry of Internal Affairs with police powers may use physical force and facilities in the performance of their official functions only when this is absolutely necessary. In other words, the legislator sets a condition for the application of this specific police power, namely the presence of absolute necessity. In this regard, the author has assumed that “absolute necessity” is present when the factual situation requires the use of physical force and facilities by the police officer due to the lack of any other option to protect the life, health, rights of citizens and the legal order established in the state. With other amounts, there is a lack of alternative.

- Physical force and facilities should be used after a mandatory warning, except in cases of sudden attack and when releasing hostages.

The use of physical force and facilities is a type of measure of administrative

---

⁷² See Order No. 8121o-904/01.08.2018 of the Minister of Internal Affairs.

⁷³ See Timchev, L., Pl. Popov, Actions of the police authorities during the detention of persons, use of physical force, aids, weapons and conveying, UE “Academy of the Ministry of Interior”, S., 2012, l. 83.

coercion, in view of which a warning should be given to the offender before the application of this power. The goal is to provide an opportunity to refuse to commit or complete the illegal act. It was concluded that the police officer should warn the perpetrator in a clear and unambiguous manner that, in order to fulfill official duties and in case of non-compliance with police orders, physical force and facilities will be used⁷⁴.

- Physical force and facilities are applied depending on the specific situation, the nature of the violation of public order and the personality of the offender.

The provision of Art. 86, para. 2 of the Ministry of Internal Affairs Law includes a wide range of violations of public order. In this regard, before using physical force and facilities, the police authority should assess the factual situation and consider the degree of public danger of the act. In other words, the use of physical force and facilities presupposes the presence of a risky situation in which the person against whom this power is applied is a perpetrator of an act of high public danger and a danger to the life, health, or property of third parties is created. In addition to assessing the factual situation and the type of violation, it is also important to assess the offender's behavior. In this sense, the author considered the application of this authority to be inadmissible in the execution of the orders of the police officer, the cessation of the violation and the absence of a threat to the life, health, or property of other persons.

- Obligation to take all measures to protect the life and health of persons against whom physical force and facilities are directed.

The right to life has a fundamental character because it is a condition for the normal and full existence of the entire system of human rights and freedoms⁷⁵. In this regard, the Ministry of Interior has a regulated obligation to take measures to protect the life and health of persons against whom physical force and facilities are directed. It was concluded that this police power should always be applied according to the factual situation in strict compliance with the regulations.

---

⁷⁴ See Timchev, L. Powers of the police authorities for and protection of the rights and freedoms of citizens, UE “Academy of the Ministry of Interior”, S. 2009, p. 181.

⁷⁵ See Zaharieva, P. Protection of the right to life under Art. 2 of the ECHR, 2006.

It is emphasized that this imperative applies to cases where the situation allows and there is an opportunity to preserve the life and health of persons against whom physical force and facilities are applied. This is understandable, given the specificity of the tasks and the nature of the activity of the police authorities in combating crime and protecting the public order established in the country. In this case, it is a question of a factual possibility, in the presence of which the protection of the life and health of the person is mandatory⁷⁶.

- Obligation to stop the use of physical force and facilities immediately after achieving the goal of the applied measure.

It is rightly accepted that the legislator intended to ensure the maximum protection of the life and health of offenders. The introduction of an obligation for police authorities to cease the use of physical force and facilities immediately after achieving a legitimate objective is another measure to protect the rights and freedoms of citizens.

The author commented on the meaning of the expression “achieving the legal goal” or “the goal of the implemented measure”, which was not clarified in the Law on the Ministry of Internal Affairs and assumed that the achievement of the implemented measure was actually the legal goal. It, in turn, will be present whenever the police officer has fulfilled his official duties - arresting, thwarting the escape of the perpetrator of a crime, etc. All actions of the police authority can then be defined as an unlawful excess of authority resulting in the commission of a crime.

It is further emphasized that the application of physical force and facilities cannot be intended to cause physical suffering. The authority is regulated with a view to placing the offender in a state of impossibility to continue his illegal behavior⁷⁷.

- Prohibition on the use of physical force and facilities in relation to visibly minors and pregnant women.

It was concluded that the regulation of this provision was probably dictated by the

---

⁷⁶ See Timchev, L., Pl. Popov, *Actions of the police authorities when detaining persons, use of physical force, facilities, weapons and conveying*, S., 2012, p. 97.

⁷⁷ See Boyadzhiev, N. *Persuasion and coercion in the activities of the People's Militia bodies in modern conditions*. 1987.

fact that this category of persons is generally unable to offer resistance that would necessitate the absolute necessity of using physical force and facilities.

- Prohibition of using life-threatening force to detain or prevent the escape of a person committing or having committed a non-violent act if the person does not pose a danger to the life and health of another.

The provision of Art. 86, para. 7 of the Ministry of Interior Law introduces a ban on the use of life-threatening physical force when countering a non-violent crime.

The legislator specifies the type of criminal act, in the composition of which there should be no element of violence (theft, fraud, document crime, etc.). There must also be an absence of danger to the life and health of third parties. In this regard, the author has assumed that in the presence of such a danger, the use of physical force and facilities is permissible.

As stated above in the present study, the concept of “life-threatening force” is not clarified. The author concluded that this condition is completely unnecessary to introduce, because, by presumption, the use of physical force and facilities does not aim at endangering the life or health of the offenders but is aimed at putting the offender in a state of impossibility to continue committing your illegal act.

Although it is a non-violent act, it is still a crime, which in the presence of the hypotheses of Art. 85, para. 1 of the Law on the Ministry of Internal Affairs allows the use of physical force and facilities. An example in this direction is the commission of theft or bribery. The commission of a crime is grounds for detention. Whether physical force and aids will be used against the perpetrator depends entirely on his behavior and practice shows that it makes no difference whether it is a violent or non-violent crime.

As can be seen from the above, it was concluded that para. 7 of Art. 86 of the Law on the Ministry of Internal Affairs in no way contributes to the more effective and lawful performance of official duties by police officers but is an attempt to protect to a certain extent the lives of persons committing or having committed a non-violent act. Whether the act is violent or not, it is inherently a crime.

In this regard, the author proposed para. 7 of Art. 86 of the Law of the Ministry of the Interior to be repealed. Arguments in this direction are, first, that the legislator has introduced a completely sufficient condition for the admissibility of the use of physical force and facilities an absolute necessity. In the second place, evident from the nature of the authority - the application of non-lethal and reasonably necessary force is permissible. Thirdly, specific hypotheses are also regulated. That is why it is not necessary to introduce another, unclear from a legal point of view, concept - “life-threatening force”. It is quite clear that in the performance of official duties, the goal of police officers is not damage to the life and health of offenders, but the cessation of criminal activity and subsequent control. In the event of a fatal outcome or bodily injury, the author has proposed the existence of a hypothesis for the use of physical force and aids in unavoidable defense, and in this regard, in the event of the specified circumstances, to establish the presence or absence of exceeding the limits of this institute.

In Section three “Peculiarities in the organization of the activity of other bodies, in the use of physical force and facilities”, the subject of a brief analysis are the main organizational measures, obligations and conditions for the exercise of authority by the employees of State agency for National Security; the National Security Service; “Military Police” Office; Main Directorate “Execution of punishments”; Forest Executive Agency and the security staff performing private security activity.

It was concluded that the legal acts analyzed in this regard show similarity in the organization of the use of physical force and facilities, and the established differences are due to the specifics of the activity of each of the mentioned institutions. The goal of all, however, is the lawful and effective performance of official duties, guaranteeing to the maximum extent the protection of the life and health of the persons to whom the application of this specific authority is directed.

In Chapter Three “Empirical study of the use of physical force and facilities by the police authorities in the Republic of Bulgaria” a detailed analysis of the results of the conducted independent empirical study was made.

In Section one, the methodology of the empirical research is described.

The empirical quantitative research method used is the survey (structured interview).

The applied questionnaire survey is defined as “a specific research technology in which the collection of the sought-after empirical information is carried out directly with highly standardized cognitive procedures and with the express condition that the subjects themselves fill in the questionnaire provided to them”⁷⁸.

When creating the questionnaire, requirements were followed, according to which the research toolkit is adequate to the goals and tasks of the study and comprehensively covers the system of research indicators; the collected individual information allows reconstruction of the picture and answers the research questions; the peculiarities of the method used for gathering information were taken into account and we consider that it is adequate in relation to the studied units, in other words, the questions were asked understandably, in the language of the studied population and in the spirit of their models of perception of social reality⁷⁹.

The object of research are the target groups of interest to the author, i.e. the opinion and attitudes of respondents who are officers with police powers from the largest structural units in the Ministry of Internal Affairs and in their daily activities of combating crime, maintaining public order, protecting the life and health of citizens, may use physical force and aids.

According to the functional competence of the main police structures of the Ministry of the Interior, it was decided that the research will be conducted in specialized directorates, whose employees have police powers and in their daily life permanently fall into high-risk situations.

---

⁷⁸ Saykova, Sv., A. Atanasov, E. Chengelova. Social empirical research. Methodological aspects. AE “Prof. Marin Drinov”. Sofia, 2014, p. 321; Haralampiev K., Ang, Marchev. American methods of data collection (and analysis). Institute for the Development of the Public Environment. S., 2017.

⁷⁹ Saykova, Sv., A. Atanasov, E. Chengelova. Social empirical research. Methodological aspects. AE “Prof. Marin Drinov”. Sofia, 2014, p. 321; Haralampiev K., Ang, Marchev. American methods of data collection (and analysis). Institute for the Development of the Public Environment. S., 2017, p. 314.

In this regard, the largest specialized structure in the Ministry of Internal Affairs for the protection of public order, protection of mass events, control of mass disturbances, suppression of terrorist acts, protection of objects and persons is the General Directorate “Gendarmerie, Special Operations and Combating Terrorism” (GDGSOCT).

The regional directorates whose employees are also respondents are as follows:

- Metropolitan Directorate of Internal Affairs (MDIA) with the relevant regional administrations.

- Regional Directorate of the Ministry of Internal Affairs - Burgas.

- Regional Directorate of the Ministry of Internal Affairs - Varna.

- Regional Directorate of the Ministry of Internal Affairs - Plovdiv.

There are 28 (twenty-eight) regional directorates of the Ministry of Internal Affairs in the country, and they correspond to the administrative-territorial structure of the Republic of Bulgaria. Due to the functional duties of the police officers from the mentioned regional directorates of the Ministry of the Interior, as well as in connection with the large territories and population served, the respondents were chosen specifically from the MDIA, regional directorates of the Ministry of the Interior - Burgas, Varna, and Plovdiv.

In the MDIA, the surveyed officers are police bodies from the “Specialized Police Operations” department, given the specifics of their activity.

In the relevant MDIA there are 9 (nine) regional offices, the surveyed officers are police bodies from the structural units of criminal, economic and security police, and they are a target group precisely because of the serviced territory with several ministries, agencies, embassies and sports facilities located in the same area, determining the need for direct participation in the protection of sports and cultural events⁸⁰.

The activity of the police officers from the nine regional offices of the MDIA is dynamic, and in the daily life of the police bodies, during the performance of their functional duties, there are permanent situations requiring the use of physical force and

---

⁸⁰ <https://www.mvr.sdvr>

facilities.

The Burgas region is the largest region by territory in the Republic of Bulgaria with an area of 7,608 sq.m. According to the latest population census, over 440,000 residents live in the district in 257 settlements - 16 cities and 241 villages. Over half of the inhabitants live in the Municipality of Burgas, and over 230,000 inhabitants in the city of Burgas (fourth largest in the country). There are highly developed life insurance branches of the national economy in the district. Tourism is one of the main branches of the region's economy, considering the large number of tourist complexes, it can be concluded that the workload of police officers, especially in the summer season, is high⁸¹. As can be seen from the statistical data, various types of crimes and violations are committed in the district.

Varna region is the third most populous region. It is located on the coast of the Black Sea, occupies an area of 3820 sq. km. and has a population of 475,074 people. There are 159 (one hundred and fifty-nine) settlements in 12 (twelve) municipalities. The city of Varna is the third largest in the country with a population of 348,594 people. The same is a multifunctional transport hub of international importance, an important tourist and educational center, a starting point for the resorts on the Northern Black Sea coast, a main university health center⁸². In this regard, the geographical location, infrastructure, and economy are prerequisites for the commission of a large number and different types of criminal acts.

Plovdiv District is located in the central part of Southern Bulgaria on an area of 5972.2 sq.m. and a population of 662,907. There are 18 municipalities on its territory. The city of Plovdiv is the second largest city in the country, which ranks it in second place after the capital. The district is developing dynamically given the well-developed multi-profile industry, tourism, and information technology. The ethnic diversity of the population is specific to the district⁸³.

---

⁸¹ Regional administration -Burgas - <https://www.bs.government.bg>

⁸² Regional administration – Varna - <https://www.vn.government.bg>

⁸³ Regional administration - Plovdiv - <https://www.pd.government.bg>

The officers surveyed are police authorities from the Criminal Police Department, the Economic Police Department, and the Security Police.

The sample of subjects determined by random selection ensures that each person has an equal chance of being in the sample. The requirement of random sampling is extremely important because only random sampling can use probability theory to prove that the structure of the sample is approximately the same as the structure of the population. The study does not claim to be representative of the entire general population, but the number of surveys - 930 (nine hundred and thirty) is sufficient and the results are considered valid to draw conclusions.

In essence, the entire dissertation research is situated on poorly studied processes, phenomena and objects in Bulgarian science and practice - essence, legal regulation and organization of activity in the use of physical force and facilities by the police authorities of the Republic of Bulgaria, which are a prerequisite for new discussions fields and the more complete study of the studied subject.

In Section two, an analysis and evaluation of the results of the empirical study is made. The empirical study confirmed the main thesis of the need to derive definitions of basic concepts, changes in legal regulation and improvement of the organization related to the training of police officers.

The need to clarify and analyze the basic concepts related to the nature of the use of physical force and facilities is supported by 58% of the police officers surveyed.

72% of the surveyed police officers responded positively to the question regarding the need to clarify and redefine the concept of “Absolute Necessity”. Therefore, a detailed analysis has been made and it has been concluded that the police authorities apply this power as a last resort.

70% of the surveyed police officers supported the proposed revision of the regulated hypotheses in the Ministry of Internal Affairs, giving grounds for the use of physical force and facilities. In this regard, it was concluded that an amendment and

addition to the Law on the Ministry of Internal Affairs is necessary in order to more effectively and lawfully perform official duties by the police authorities of the Republic of Bulgaria.

70% of the respondents answered positively to the question whether it is appropriate to adopt a normative act to regulate all issues related to the application of this police power. In this connection, such a goal is set for the future.

76% of the respondents responded positively to the question whether they consider it necessary to regulate unavoidable defense as part of the hypotheses that justify the use of physical force and facilities by police authorities. A reasoned proposal has been made to amend and supplement the Law on the Ministry of Internal Affairs, repealing the provisions of Art. 85, para. 1, items 5 and 8 of the Law of the Ministry of the Interior (attacks against citizens and police authorities and attacks on buildings, premises, facilities and means of transport) and inevitable defense is regulated as part of the hypotheses for the use of physical force and facilities.

73% of the surveyed police officers support the restoration of short-term attendance courses with separation from work, which we believe will lead to a lawful, expedient and effective use of physical force and facilities by the police authorities of the Republic of Bulgaria.

53% of the surveyed police officers stated that the interaction between the two institutions regarding the application of police authority is not at the required level. In this regard, so that there is no negative public response regarding the application of this specific police power, a recommendation has been made to the relevant structures of the Ministry of Internal Affairs and the judicial authorities of the Republic of Bulgaria to take active actions to clarify the reasons for the use of physical force and facilities in the specific cases, which have gained a wide public response and the results of the investigation actions in pre-trial proceedings, which are terminated due to lack of data on crime committed by the police officers object of investigation.

As can be seen from the above, the proposals made in this dissertation are supported

by most of the surveyed police authorities of the Republic of Bulgaria.

III. Conclusion:

The following summaries, conclusions and recommendations are made in the dissertation:

1. The grounds for the application of this specific police power are regulated by law. The legislator has explicitly defined the cases in which the use of physical force and facilities by the police authorities is possible.

2. The application of this authority is permissible only in the performance of official duties and in the presence of absolute necessity.

3. In regulating the grounds for the use of physical force and facilities, the legislator has deliberately used the word “may”, which indicates that the application of this specific power by the police officers is an opportunity given to the operational autonomy of each police officer and is permissible only in the presence of the specific hypotheses.

4. In the Law on the Ministry of Internal Affairs, as well as in other normative acts, there are no legal definitions of the concepts of “physical force”, “facilities”, “use of physical force by the police authorities”, “use of facilities by the police authorities”, “use of physical force and facilities by police authorities”.

58% of the surveyed employees from the police structures responded positively to the question related to the need to define these concepts, and specific proposals were made in this regard:

4.1. Definition of “Physical Strength”:

“A bodily activity characterized by the direction and speed of movements of the limbs and body with the aim of influencing a subject”.

4.2. Definition of the “Use of Physical Force by Police Authorities” Power:

“Application of legal right in the protection of public order and countering crime, in which, through non-lethal and reasonably necessary physical activity, police authorities can physically affect an offender in order to stop the unlawful act committed by him”.

4.3. Definition of the term “Assistance”:

“A thing that has an independent existence and can be physically used to achieve a particular purpose.”

4.4. Definition of the “Use of facilities by Police Authorities” Power:

“Enforcement of legal law in the protection of public order and combating crime, in which, by using facilities, the police authorities can physically affect an offender in order to stop the illegal act committed by him”.

4.5. Definition of the “Use of physical force and facilities by police authorities” power:

“Application of a legal right in the protection of public order and countering crime, in which it is permissible, by using non-lethal, reasonably necessary physical activity and facilities, for the police authorities to physically affect an offender in order to stop the illegal act committed by him”.

5. The legislator has regulated specific scenarios in which the use of physical force and facilities by the police authorities in the Republic of Bulgaria is permissible.

We believe that now, the grounds for the use of physical force and facilities, as regulated in this way, do not cover the most comprehensive possible situations in which the police officers may find themselves, and in this regard, we propose the following hypotheses in which the police authorities can use physical force and facilities:

1. Resisting or refusing to comply with a lawful order.
2. Apprehension of a non-compliant or resisting offender.
3. Escorting a person.
4. Providing assistance to other state bodies or officials, including the controllers of the European Commission, who are unlawfully prevented from fulfilling their duties.
5. Release of hostages.
6. In case of violation of public order.
7. Inevitable defense and extreme necessity.
8. Release of illegally occupied objects, if ordered by a competent authority.

9. Taking measures to ensure personal safety.

We propose to expand the scope of Art. 86, para. 1 of the Law on the Ministry of Internal Affairs, stipulating that physical force and facilities are used after warning, except in cases of sudden attack, hostage release, unavoidable defense, and extreme necessity.

We believe that par. should be repealed. 3 and para. 7 of Art. 86 of the Law on the Ministry of Internal Affairs, and our arguments in this regard are detailed above in this study.

6. This specific authority shall be exercised only after a clear and unequivocal warning has been given. The aim is to ensure maximum protection of life and health of offenders by giving them the opportunity to refrain from committing or completing the illegal act themselves. Exceptions are the cases of a sudden attack and during the release of hostages.

7. Before using physical force and facilities, the police authority should make a quick assessment of the factual situation, determine the nature and danger of the violation of public order and the personality of the offender. This means that the decision to apply this power is preceded by an analysis of the factual situation, carried out in an extremely short period of time, under conditions of tension, lack of sufficient information and, last but not least, an assumption about the behavior and reaction of the offender to the actions of the police officer. In such a situation, officers with police powers are expected to make a quick, adequate and lawful decision to use physical force and facilities.

8. When using physical force and facilities, the police officer has an obligation to protect the life and health of the persons against whom they are directed, which clearly shows that in the performance of their official duties, the police authorities do not aim to harm the life and health of the offenders, and the suspension of their illegal activity.

9. The use of physical force and facilities shall cease immediately after the objective has been achieved, which means that the legislator intended once again to ensure the maximum protection of the life and health of the offenders.

10. Special protection of life and health is provided for visibly minors and pregnant

women, and a ban has been introduced on the use of physical force and facilities against them. Except in cases of mass disorder, when all other means have been exhausted.

11. Unlike the norms in the 1976 Ministry of the interior Law, at the moment the legislator has not established a requirement to use first of all physical force, and then, if this proves fruitless, to use facilities. In this sense, the use of physical force and facilities can be applied both cumulatively and alternatively⁸⁴.

12. The procedure for the use of physical force and facilities is regulated in Ordinance No. 8121o-418/14.03.2017 and the Methodological Guidelines for the use of different types of techniques for the use of physical force and facilities, technical characteristics and safety rules for their use and storage, approved by order of the Minister of Internal Affairs No. 8121o-904 of 01.08.2018.

13. The types of facilities that police authorities can use are regulated:

- handcuffs.
- pacifier shirts.
- sticks and tools.
- chemical substances approved by the Minister of Health.
- service animals - dogs and horses.
- blanks; cartridges with rubber, plastic, and shock bullets.
- devices for forced stopping of vehicles.
- devices for opening premises.
- light and sound devices with a distracting effect.
- water jet and air jet machines.
- armored vehicles.

14. When using some of the facilities, a requirement has been introduced for the presence of an order from the head of the operation, the senior of the team or the operative on duty from the operational duty center or unit.

---

⁸⁴ Timchev, L. Powers of police authorities under the Law on the Ministry of Internal Affairs. UE "Academy of the Ministry of the Interior". S., 2020, p. 203.

15. The use of physical force and facilities is related to the preparation of the relevant documentation (report). This is one of the guarantees for effective protection of the rights and freedoms of the persons to whom it is applied.

In the same, all facts and circumstances are described in detail - when and what offense was/was committed, by which persons, what was the nature and degree of public danger, what specific actions were performed by the police officer and against whom, what was it the result.

16. From the analysis of the organization of the activity of the other authorities, to which were given the opportunity to use physical force and facilities, it is clear that there is a similarity with that of the police authorities. This means that when performing their official duties in an identical manner, efficiency and legality are aimed at, guaranteeing, and respecting the rights and freedoms of the persons against whom this authority is applied.

17. A recommendation has been made to restore the one-week training courses for both the executive and management staff of the Ministry of Internal Affairs with police powers in order to effectively and lawfully use physical force and facilities, with detachment from work, as it was the practice years ago in the Academy of the Ministry of the Interior.

Training is needed not only in theory, but also in practice, examining in detail the use of physical force and facilities, both as omissions, incorrect or illegal decision-making and application of authority, and as good practices. The goal is for employees to acquire knowledge and experience that they will be able to apply in the future without lacking confidence in their actions.

In connection with the training, but also in order to ensure the transparency of the actions of the police authorities, a proposal was made to use body cameras on the uniforms of the police officers. After a detailed analysis of the content of the video recordings, it will be objectively possible to draw conclusions about when and in what situations, physical force and facilities are most often used illegally, and it will be possible for trained

police authorities not to carry out such actions in the future.

Video surveillance will largely ensure the protection of citizens' rights, and there will be another opportunity to establish facts and circumstances in disputed situations - whether police officers have legally used physical force and facilities or not.

18. Given the negative public response regarding the use of physical force and facilities by the police authorities, a proposal has been made that the “Press Center” Directorate in the Ministry of Internal Affairs take active steps to clarify the reasons for the use of physical force and facilities in the specific cases, gained a wide public response. This will lead to the reassurance of the public and prevent the spread of rumors and comments containing false information. The image of the employees of the Ministry of Internal Affairs will be improved. It will be clarified that the application of police powers is in the interest of society, the preservation of public order and the prevention of crime, and in this regard, they do not aim to harm citizens in contradiction to the constitutionally established legal order in the Republic of Bulgaria.

19. A detailed analysis of the current international and domestic legal acts has been made. On this basis, the conclusion was made that there is no general (universal) legal act that regulates all issues related to the application of this police authority. This multiplicity of legal and by-laws, international and domestic normative acts make it difficult not only to know, but also to apply them. It is on this basis that the above-mentioned proposals for change were made, with a view to increasing the effectiveness of the activity of protecting public order, combating crime, and respecting and guaranteeing the fundamental rights and freedoms of all persons under the jurisdiction of the country.

20. With a view to subsequent refinement of the above-mentioned proposals concerning the theoretical, legal, and organizational aspects of the authority - use of physical force and facilities by the police authorities in the Republic of Bulgaria, for the future a goal has been set to study in more depth the foreign regulatory framework and organization of activity of police officers. A draft of a legal act will be developed, which

will contain all issues related to the use of physical force and facilities by the police authorities of the Republic of Bulgaria.

21. Methodology, characteristics, and limitations of the empirical study:

With the aim of approbation of the proposals in this dissertation, concerning the theoretical, legal, and organizational aspects of the authority - use of physical force and facilities by the police authorities in the Republic of Bulgaria, an independent empirical study was conducted.

For this purpose, a written proposal was prepared to the Chief Secretary of the Ministry of Internal Affairs through the director of the National Police Directorate General. A letter was sent to the directors of the General Directorate “Gendarmerie, Special Operations and Combating Terrorism”, the Metropolitan Directorate of Internal Affairs and the three largest regional directorates of the Ministry of Internal Affairs - Burgas, Varna and Plovdiv, along with the survey attached to the dissertation.

The empirical research was conducted in the period October 2022 - November 2022, and a total of 930 (nine hundred and thirty) surveys were received. The results of the same were used for the purposes of the dissertation work.

It is necessary to note that the purpose of the empirical research is directly subordinated to the purpose and tasks of the topic “Use of physical force and facilities by the police authorities in the Republic of Bulgaria”, namely through the analysis of the main concepts, normative acts and documents, and also the activity of police officers in the use of physical force and facilities, to develop scientifically based proposals for its improvement both from a theoretical and legal, as well as from an organizational point of view.

IV. SCIENTIFIC AND SCIENTIFIC-APPLIED CONTRIBUTIONS.

1. The main theoretical aspects of the use of physical force and facilities by the police authorities in the Republic of Bulgaria have been analyzed. On this basis, definitions of the terms “physical force”, “facilities”, “use of physical force by police

authorities", "use of facilities by police authorities", "use of physical force and facilities by police authorities" have been proposed.

2. The need to review the comprehensiveness of the existing hypotheses justifying the police authorities to use physical force and facilities is motivated. In this regard, specific proposals have been made to amend and supplement the Law on the Ministry of Internal Affairs.

3. The need to restore training related to the use of physical force and facilities by police authorities in one-week off-the-job courses has been highlighted.

4. In connection with the training, but also in order to ensure the transparency of the actions of the police authorities, a proposal has been made to use cameras on the uniforms of police officers, especially in relation to those responsible for the protection of public order and the rights of citizens during mass events. Video surveillance will largely ensure the protection of citizens' rights, and there will be another opportunity to establish facts and circumstances in disputed situations - whether police officers have legally used physical force and facilities or not.

5. Coordination and interaction between the police authorities, the prosecutor's office, the court, and the citizens themselves as a society are a necessary condition for achieving positive results in the fight against crime and the protection of public order in the country in the context of the protection of the fundamental rights and freedoms of all persons under the jurisdiction of the Republic of Bulgaria. In this regard, a proposal has been made for the "Press Center" Directorate in the Ministry of Internal Affairs to take active actions to clarify the reasons for the use of physical force and aids in the specific cases that have gained a wide public response. This will lead to an increase in the image of officers from the Ministry of the Interior and will clarify that the application of police powers is in the interest of the public, the protection of public order and the fight against crime, and in this regard, they do not aim to harm the citizens in contradiction to the constitutionally established legal order in the Republic of Bulgaria.

PUBLICATIONS ON THE TOPIC OF THE DISSERTATION

1. Textbook on police law, University edition AMVR, Sofia, 2018, ISBN 978-954-348-154-5, topic 21, page 280.
2. “Law, Politics, Administration” magazine, Southwest University “Neofit Rilski” Edition, Blagoevgrad, Volume 9, no. 2, 2022, ISSN 2367-4601, topic “Theoretical aspects of the use of physical force and facilities by the police authorities of the Republic of Bulgaria”, page 95.
3. Magazine “Politics and Security”, Higher School of Security and Economics Edition, Plovdiv, 2023, ISSN 2815-3324, subject “THEORETICAL AND LEGAL ASPECTS OT THE RULES FOR THE USE OT PHYSICAL FORCE AND AIDS BY THE POLICE AUTHORITIES OF THE REPUBLIC OF BULGARIA”.